

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Katedra pastorální a spirituální teologie

Petra Šamšulová

**Pohled na lásku a manželství
v díle Louise Evelyho**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: PhDr. ThLic. Ing. Jaroslav Filka

Obor: Křesťanská výchova

OLOMOUC 2011

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla jsem v ní veškerou literaturu a ostatní informační zdroje, které jsem použila.

V Boskovicích dne 27. října 2011

Děkuji PhDr. ThLic. Ing. Jaroslavu Filkovi za laskavé vedení, věnovaný čas, cenné rady a pomoc při vypracování diplomové práce.

Obsah

Úvod.....	6
1 Život a dílo kněze Louise Evelyho.....	8
1.1 Život Louise Evelyho.....	8
1.2 Kniha Láska a manželství.....	9
1.2.1 Věrnost.....	10
1.2.2 Smysl lidského života.....	13
1.2.2.1 Lidský život a jeho cesta.....	14
1.2.2.2 Panenství.....	15
1.2.2.3 Vzkříšení.....	15
1.2.3 Smysl laického kněžství.....	16
1.2.4 Manželská spiritualita.....	17
1.2.4.1 Komunikace.....	17
1.2.4.2 Požadavky manželů.....	18
1.2.4.3 Recept na udržení manželství.....	18
1.2.4.4 Doba vstupu do manželství.....	18
1.2.4.5 Sexuální styky před sňatkem.....	19
2 Pohled na manželství v průběhu dějin.....	21
2.1 Pojetí manželství v knihách Starého zákona a v době starozákonní.....	21
2.1.1 Starý zákon.....	21
2.1.1.1 Obraz Adamova žebra.....	22
2.1.1.2 Dědičný hřích.....	22
2.1.1.3 Pojetí manželství v knize Píseň písní.....	23
2.1.1.4 Šesté přikázání.....	23
2.1.2 Židovská manželství.....	24
2.1.2.1 Svatba.....	24
2.1.2.2 Založení rodiny.....	25
2.2 Pojetí manželství v Novém zákoně.....	25
2.2.1 Křesťanská manželství.....	26
2.2.2 Věrnost a rozluka.....	27
2.2.3 Zneužití sexuality.....	27

2.2.4	Sňatky křesťanů a nevěřících	28
2.3	Manželství v době církevních Otců	28
2.4	Období středověku	29
2.4.1	Manželský sňatek	30
2.4.2	Svátostnost manželství	30
2.4.3	Stručné pojetí u Tomáše Akvinského	31
2.4.4	Smíšená manželství	31
2.5	Novověk a moderní doba	32
2.5.1	Tridentský koncil	32
2.5.2	Osvícenství	33
2.6	Pojetí manželství ve 2. polovině 20. století	33
3	Srovnání názorů Louise Evelyho a nauky katolické církve	36
3.1	Pohled církve na smysl života a názor L. Evelyho	36
3.1.1	Vzkříšení	37
3.1.2	Panenství	38
3.2	Věrnost u Evelyho a v pohledu církve	39
3.3	Smysl laického kněžství v církvi a u Evelyho	40
3.4	Evelyho pojetí manželské spirituality a nauka církve	41
3.4.1	Požadavky manželů	41
3.4.2	Kdy vstoupit do manželství	42
3.4.3	Sexuální styky před sňatkem	43
3.4.4	Lidská plodnost	44
	Závěr	45
	Bibliografie	46
	Seznam použitých symbolů a zkratk	48
	Seznam příloh	49
	Přílohy	50
	Anotace	59
	Abstrakt	60

Úvod

Utváření pořadí hodnot jako je láska, kamarádství, přátelství, rodina a manželský svazek jsou velmi problematická témata dnešní doby, a proto jsem si za téma diplomové práce zvolila „Pohled na lásku a manželství v díle Louise Evelyho“, vydaném v překladu nakladatelstvím Gratis v Ústí nad Orlicí. Téma Evelyho knihy mě zaujalo, protože se i mě osobně dotýká: prožívám totiž lásku k příteli a jednou bych chtěla uzavřít manželství v katolické církvi.

Knihy *Amour et mariage* (Láska a manželství) byla poprvé vydána v roce 1966. Evely v ní otvírá témata, která jsou stále aktuální pro dnešní svět, a to nejen z křesťanského pohledu na manželství, a snaží se čtenáře probudit ze spánku, vytrhnout ho ze stereotypu, který je v dnešní době tak citelný.

V České republice, ať chceme nebo ne, rok od roku klesá sňatečnost. V roce 2003 bylo uzavřeno, poprvé od první světové války, méně než padesát tisíc manželství, a rok 2009 dosahuje v tomto směru svého historického minima (47 862 sňatků). Přitom ještě v osmdesátých letech bylo uzavíráno přes osmdesát tisíc manželství ročně. Naproti tomu rozvodovost se drží těsně pod hranicí padesáti procent, což znamená, že téměř každé druhé manželství je rozvedeno.¹

Cílem práce je poukázat na místa Evelyho knihy, ve kterých se objevuje konfliktnost nebo konfrontace s naukou církve. Používá se metoda analýzy Evelyho myšlenek a srovnávání s dokumenty církevního Magisteria a díly vybraných katolických autorů.

Diplomová práce je členěna na tři kapitoly. První kapitola přibližuje život Louise Evelyho a představuje základní témata knihy „Láska a manželství.“ U vybraných problémů řešených Evelyem prezentuje jeho návrhy pro praxi.

Ve druhé kapitole se nastiňuje formování instituce manželství v dějinách od starověku až po novověk. Tato kapitola je důležitá pro pochopení dnešních stanovisek církve. Vychází z biblických zdrojů a zapracovává rovněž myšlenky teologů

¹ Srov. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, *Sňatečnost*, dostupné na: <<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/snatecnost>>.

W. Kaspera (Teologie křesťanského manželství), J. Dolisty (Naděje vložená do manželství) a D. Geoga (Zakázaná slast).

Třetí kapitola se zabývá pohledem na současné křesťanské manželství očima Louise Evelyho na jedné straně, a stanoviskem církevních dokumentů a dalších renomovaných katolických autorů na straně druhé.

1 Život a dílo kněze Louise Evelyho

Život Louise Evelyho byl pohnutý a v mnohém korespondoval s jeho dílem. Proto se zaměříme na oblasti věrnost, smysl lidského života, smysl laického kněžství a manželská spiritualita způsobem a v pořadí, jak je sám Evely uvádí. Na první pohled na nás nástin myšlenkového sledu u Evelyho může působit dojmem, že tato témata spolu vůbec nesouvisí, ale přesto se Evely u nich pokusil nalézt styčný bod, a díky němu také úzkou souvislost a logickou návaznost. Abychom lépe pochopili genezi naznačených souvislostí, podívejme se nejprve na Evelyho životní osudy.

1.1 Život Louise Evelyho

Louis Evely (1910 – 1985) byl křesťanský duchovní spisovatel, pocházející z Belgie. Římskokatolický kněz, který vydal několik knih o duchovním životě. Evely byl pedagog duchovního života, jehož díla se prodávala ve stovkách tisíců a tato díla byla přeložena do dvaceti pěti světových jazyků. Sláva Louise Evelyho byla taková, že v roce 1960 bylo jedno z jeho kázání v plném rozsahu uvedeno ve filmu režiséra Erica Rohmera.² Jeho myšlenky byly natolik polemické, že jednou kvůli jeho konferencím o modlitbě, které se konaly ve Španělsku, začala vzpoura, protože někteří konzervativní katolíci byli šokováni svobodou jeho projevu.³ Veškerá jeho práce, pramení mnohem více z kázání na konferencích, ze sebereflexe a interakce mezi lidmi, než z akademického výzkumu. Mnozí z jeho posluchačů přepsali texty rozhovorů a šířili je mezi kostely daleko dříve, než byly redakčně zpracovány.

Louis Evely⁴ se narodil v Bruselu, dne 5. listopadu 1910. Už jako student objevil díky skautingu smysl pro solidaritu s druhými lidmi. Po ukončení univerzitního vzdělání získal dva doktoráty, jeden z práva a druhý z filozofie. Do kněžského semináře nastoupil ve 23 letech.

² Srov. *Louis Evely* [online], dostupné na: <http://en.wikipedia.org/wiki/Louis_Evely>.

³ Srov. tamtéž.

⁴ Fotografie Louise Evelyho z roku 1973 viz. Příl. 1, s. 51.

Po vysvěcení na kněze ve 27 letech byl přidělen do velmi chudé venkovské školy. To se pro něj stalo velkým zklamáním, protože si plánoval stát se profesorem na univerzitě.⁵

Jeho velký sen se tedy nenaplnil, avšak Evely to dokázal proměnit v příležitost učít se hledat v maličkostech jedinečnost. Díky dětem se naučil prezentovat poselství evangelia s jednoduchostí a časem získal velké renomé. Po 2. světové válce se otec Evely stává ředitelem školy, avšak jeho pověst „přidrzelého“ kněze přiměla tehdejšího arcibiskupa, kardinála Lea Jozefa Suenense k požadavku, aby Evely už nepublikoval žádné další knihy. Krátce poté je Evely donucen opustit místo ředitele školy.⁶ Evelyho zdraví se však zhoršovalo, a proto odjíždí na několikaměsíční odpočinek do francouzských hor. Poté se nevrací zpět do Belgie, ale stává se řeholníkem v cisterciáckém opatství ve Francii. Tam vede kontemplativní život, který uspokojuje jeho mystické touhy, avšak s pomocí opata si rovněž uvědomuje, že jeho pravé povolání je práce šířit evangelium. Stává se znovu pastoračně aktivním a jako kazatel putuje jihozápadní Francií. Evely se v té době potýká s mnoha útrapami kvůli způsobu, jakým mluví o víře, a po mnoha vnitřních bojích žádá o zbavení kněžství, které církevní úřady vydávají v létě roku 1967.⁷ Tímto mezníkem začíná jeho plodné období, ve kterém produkuje nejvíce ceněná díla.

O tři roky později, v 60. letech se žení s dávnou přítelkyní Mary a prožívá šťastné manželství. V roce 1980 ztrácí Evely síly, zřejmě kvůli tropické chorobě, kterou byl nakažen při přednáškách v Africe. Umírá 30. srpna 1985 ve věku 75 let.

1.2 Kniha Lásky a manželství

Evelyho dílo „Láska a manželství“ bylo v originále vydáno v Paříži v roce 1966. Přeložení do českého jazyka se kniha dočkala v roce 2000. Je rozdělena do devíti kapitol.

Kniha je složena z Evelyho promluv. Tyto promluvy byly ovšem adresovány vybraným posluchačům, a proto Evely mohl v rozhovoru používat řeč plnou hyperbol

⁵ Srov. *Louis Evely* [online], dostupné na: <http://en.wikipedia.org/wiki/Louis_Evely>.

⁶ Srov. tamtéž.

⁷ Srov. tamtéž.

a dynamiku rozpravy stimulovanou formou útočných názorů plně korigovat. Spousta jeho myšlenek je v knize pouze provokativně nadhozena a měla čtenáře vést k zamyšlení. Je třeba podotknout, že se nejedná o „teologickou knihu“ v pravém slova smyslu, ale o soubor přednášek, které měly posluchače vyburcovat z jejich „spánku“, vytrhnout ze zažitých názorů, stereotypů a otrást jimi. A sám autor připouští, že někdy si lidé jeho názory špatně vysvětlují.

Evely dokázal jednu věc velmi dobře, a to šokovat takovým způsobem, že ať člověk chce, nebo ne, musí nad nadhozenou problematikou přemýšlet. A právě toto byl Evelyho záměr. Proto není potřeba, a nebylo to ani úmyslem Evelyho, brát každou jeho myšlenku doslova. Chtěl svými podněty člověka konfrontovat se zažitými stereotypy a pomáhat mu utvářet hlubší pochopení problematiky.

Myšlenky Evelyho knihy i jednotlivá témata se různě prolínají, a proto se mnohdy objevují opakovaně na více místech. Neodmyslitelnou součástí jeho myšlenek je i specifický styl vyjadřování, zcela charakteristický pro Evelyho, který je třeba zachytit spolu s obsahovou složkou uváděných myšlenek.⁸

V dnešní době se při rozhovorech o manželství snad nejvíce zmiňujeme slovo věrnost. Každý člověk při vstupu do manželství říká, že: chce být po boku svého partnera a chce mu být věrný, ale dokáže vůbec dnešní člověk tento slib splnit, uvážíme-li, že existuje i hříšnost, nevěra, případně i další skutečnosti, které se pokoušejí tento záměr zmařit?

1.2.1 Věrnost

Zamysleme se krátce nad pojetím slova věrnost. Toto slova se většinou spojuje s manželstvím. Tři pilíře, které se zakládají při vstupu do manželství, jsou láska, úcta a věrnost. Z křesťanského hlediska má žena plné právo na mužovu věrnost, stejně tak i muž na dokonalou věrnost ženy. Slovo věrnost by se dalo jednoduše charakterizovat, jako pravidlo, které má za úkol chránit manželství. Věrnost je založena na tom, že budu druhého milovat a navždy v něj doufat, a stále od něj očekávat něco nového, co náš vztah bude posilovat. Věrnost je více než pouhé slovo „neopustím tě“, či jeho méně zaangažovaná formulace „nebudu ti nevěrný.“ Věrnost neznamená negativní hodnotu,

⁸ Specifický Evelyho styl bude zachycen pomocí doslovných citací z Evelyho publikací.

protože manželé naplňují potřebu někomu patřit, a to celou bytostí, jak to ustanovil sám Stvořitel. A k tomu mluví Evelyho radikalizovaná výzva: „Navrhuji Vám něco zneklidňujícího: navrhuji Vám, abychom vzali manželství v pochybnost. Prospívá manželství lásce nebo ji zhasíná?“⁹

Kolik je v dnešní době párů, kteří žijí v manželství, ale jejich domov vypadá tak, že by toto chtěli podstoupit i jejich děti? Třeba jsou si i věrní, ale co znamená věrnost? Znamená to, že budou pořád spolu, i když už se nebudou milovat? To co slíbili u oltáře? Není domýšlivost někomu slibovat, že jej budu milovat i za třicet, čtyřicet let? Může si být někdo sám sebou tak jistý, že toto dokáže slíbit?

Věrnost se dá slučovat s vírou, protože Bůh je Osoba. A víra je dar, tudíž i věrnost je dar. Kdo říká „mám víru, mám ženu, manžela“ v tu chvíli už ji nemá. Protože kdo si myslí, že má nějakou osobu, právě v tu chvíli jí ztratil. Osoba je bytost, a ta se nedá uchopit. Má nekonečnou budoucnost, ale velmi malou minulost i přítomnost. Pokud se při tom rozvíjejí všechny schopnosti, nestačila by na to věčnost. Kolik je mezi námi opravdu živých lidí? Takových, kteří rozvíjí své schopnosti.

Muž má povinnost ke své ženě a ke svým dětem, aby byl živý. A také žena má povinnost ke svému muži a ke svým dětem, aby byla živou. Nejdůležitější povinnost v manželství je být živým a udržovat živého i partnera. Protože to nejlepší, co v něm je skryto se ještě neprojevílo.

Věřím, že v partnerovi je ještě to nejlepší, nebo jsem ho už zabil slovy: „Však já už tě znám, už od tebe nic nečekám, ty už lepší nebudeš, nikdy nezapomenu, cos řekl, udělal – teď vím, za co stojíš.“ Jestli tomuto nevěříte, raději ani nevstupujte do manželství. Žijete spolu třicet let a pořád se neznáte, a pokud si myslíte, že ano, právě jste svého partnera zabili.

Odsoudili ho svými předsudky, klasifikovali ho, na místo, abyste s láskou objevovali to nekonečno co v něm je. Nedivte se potom, že Vaše manželství je nešťastné. „Někoho milovat, to znamená poskytnout mu úvěr. Znamená to očekávat od něho něco jiného než to, co jsme dodnes našli. Nejkrásnější definice lásky, kterou znám, pochází od Gabriela Macela: někoho milovat znamená navždy v něj doufat.“¹⁰

Pokud si v padesáti letech neplánujete společnou budoucnost a vzájemně se neobjevujete, už se nemilujete. Jestliže muž už neposlouchá svoji ženu, protože si

⁹ EVELY, L., *Láska a manželství*, s. 9.

¹⁰ Tamtéž, s. 11-12.

myslí, že ví, co řekne, když k ní není pozorný, vynalézavý a snese, že i ona nic netvoří, zná ji jen jako věc, ne jako osobu. V tu chvíli jí jako osobu začne poznávat někdo jiný a ona bude šťastná. Nejde růst pro někoho, kdo už v nás nevěří nebo nás nemiluje. „Co má větší cenu: láska bez manželství nebo manželství bez lásky?“¹¹ Je to myšleno takto: neudělali jsme ze své lásky manželstvím povinnost? „Manželství nezabíjejí hádky, dokonce ho nezabíjí ani nevěra – konec znamená, když už se manželé na sebe nedívají, když spolu nemluví, když už se ani nehádají.“¹² Po pár letech si lidé myslí, že už spolu nemusí mluvit, že už o sobě vše ví, že už se nemají čím překvapit, raději mávnou rukou než by riskovali hádku, už se na sebe raději nedívají, buď proto, že si myslí, že už neuvidí nic nového nebo proto, aby neviděli něco, co vidět nechtějí. A to je to, co ničí manželství.

Louis Evely srovnává náboženskou zkušenost se zkušeností manželskou. Poznal období horlivé modlitby, duchovních cvičení, ale je tak lehké upadnout do lhostejnosti. Když s modlitbou začínáme, prvních pár minut se nám zdá obtížných, ale velmi rychle se jí pravidelností naučíme, že nám ani hodina nebude připadat dlouhá. A stejné to je s láskou. Nic se nezískává a neztrácí tak rychle.

„Nerozlučitelnost manželství často vypadá jako právní příkaz. Pro většinu z nás to automaticky znamená, že se 'nemůžeme rozvést'. Tedy je to negativní – podívejte se! Slíbili jste si, že se nerozvedete? Je to žalostné! Kdybyste byli s tím druhým trochu živí, bylo by lépe se rozvést, bylo by lepší milovat někoho jiného a být živí, než zůstat spolu a být mrtví!“¹³ Nerozlučitelnost manželství nespočívá v zákoně, ale v tom, že je to povaha lásky, pravé lásky. Kde není pravá láska už na začátku, tam by neměla být platná ani svátost manželství. Pokud mě manželství zabíjí, je lepší dát se rozvést, protože být mrtvý je tím největším hříchem. Druhým chybným názorem je: jsou zde děti. „Existence dětí naprosto není ospravedlněním manželství.“¹⁴

Za děti jsme zodpovědní, a proto na ně musíme myslet. Ale nebylo by jim lépe ve druhém, třetím manželství? Když se odvoláváme na děti, dokazujeme tím prázdnotu našeho vztahu. A zabíjíme dětem budoucnost, protože vidí, že dospělí nejsou šťastní, proto raději zůstanou navždy „dětmi“. A kdy mít vůbec děti? Na to mohou odpovědět

¹¹ EVELY, L., *Láska a manželství*, s. 13.

¹² Tamtéž, s. 14.

¹³ Tamtéž, s. 15.

¹⁴ Tamtéž, s. 25.

jen ony samy. Než budete mít dítě, ptejte se, kdybych byl dítě, chtěl bych se právě teď narodit do této rodiny? Nezapomínejme, že děti nejsou cíl ani prostředek k upevnění manželství.

Naši jedinou povinností k partnerovi a dětem je být živý, nestát se mrtvolou. Láska není slepá, láska nám právě otevírá oči, musíme vidět v druhých budoucnost, neposuzovat je podle minulosti, musíme vidět to, co nikdo jiný ani vidět nemůže. I v manželství přicházejí temné chvíle, ale musíme se naučit vzpomenout si v temnotách na to, co jsme viděli ve světle.

Smysl věrnosti tedy spočívá v tom, že druhému slíbíme, že zůstaneme vnitřně živí a nenecháme se od druhého odtrhnout. Protože věrní můžeme být jen sami v sobě, není možné tvrdit někomu jinému, že ho budu navždy milovat. Nevěra nezabíjí manželství, naší jedinou omluvou tedy může být, promiň, už tě nemiluji, protože už nejsem živý. A pokud na počátku byla pravá láska a já znovu ožiji, mohu ji vzkřísit.

Opravdu musím umět milovat. To znamená poprvé si uvědomit, kdo vlastně jsem, žít tak, jako nikdy předtím, stát se díky druhému sám sebou tak jako nikdy předtím. Dojít díky „my“ k vlastní pravdě a mít toto slovo pořád na paměti.

1.2.2 Smysl lidského života

„Náboženská víra i víra manželská mají stejné nepřátele. Hlavní z nich je rutina: rutina ve víře, v modlitbě, ve svátostech i rutina manželského života.“¹⁵ Manželská láska je vlastně víra. Tato víra v podobě manželské lásky se může ztratit i objevit. Tak jako je neohraničitelná osoba, je nevyčerpatelná i láska. Ale aby nám láska vydržela, musí se živit pozorností. Musí být obestřena tajemstvím. Není nic horšího, než když jsem s druhým jen proto, co o něm víme. Čím více druhé poznáváme, tím více nám připravují překvapení. V každé chvíli si musíme uvědomovat, že ještě o druhém nic nevíme. Musíme pozorovat, abychom mohli ocenit, ale nikdy neodsoudit.¹⁶

Někoho odsoudit je jednat s ním, jako s věcí, o věci můžeme po prozkoumání říct definitivní závěr, o člověku nikoliv. „Už vím, co jsi zač“ to je cesta jak člověka zabít, zadusit a donutit ho odejít hledat čerstvý vzduch jinam. Pravá láska neznamena,

¹⁵ EVELY, L., *Láska a manželství*, s. 25.

¹⁶ Srov. tamtéž.

že nemáme vidět chyby, nemusíme ho mít rádi v tom, v čem je hoden nenávisti, ale pořád musíme prozkoumávat nekonečné nitro osoby.

Vím přesně, ve které chvíli jste přestali milovat – v té, ve které jste přestali růst. Když jste přestali mít zodpovědnost za růst druhého. Teď se můžete ptát co je to věrnost. „Věříte ve vzkříšení? Ano, v poslední den. [...] Víte ze zkušenosti, co je to vzkříšení? Byli jste už vzkříšení? Kolikrát v životě? Miloval Tě někdo natolik, aby Tě vzkřísil? Odpustil Ti již někdo natolik, abys pak cítil radost, jakou jsi necítil, ani když jsi byl nevinný? Felix Culpa! (Šťastná vina!)“¹⁷ Nemůžeme věřit ve vzkříšení, pokud jsme ho nezažili.

„Je hanebné a ponižující být nucen zůstat po celý život s někým, koho nemilujeme. To nikdo nedokáže. [...] Je daleko víc prostituce v manželství než mimo ně. Proto je třeba položit si otázku: Co je větší vina, spát v manželství s mužem, kterého nemilujeme, nebo spát s mužem, kterého milujeme mimo manželství?“¹⁸

Spousta křesťanů se vzdala svého svědomí, rozumu, zodpovědnosti, žití, když mají příkázání. Evely dává příklad: Každou neděli chodíme na mši, chodíme tam proto, že kdybychom nešli, máme hřích. Vznešený úkon z nízkých pohnutek, jak nebezpečné.

Je to jakoby matka řekla svým dětem: každou neděli ke mně přijdeš na oběd, i když nebudeš mít chuť jíst, jinak tě zabiji. Ale musíme opatrně, lidé byli zvyklí na předpisy, nařízení, když jim řekneme, že to není hřích, přestanou chodit na mši. Je důležité probudit svědomí!

Smyslem lidského života byla do dvacátého století jen a jen práce. Dokonce i plození dětí bylo jakýmsi druhem práce. V dnešní době už děláme takovou práci, která nás baví, zlidšťuje, naplňuje. A proto dítě není nic horšího, než když je cílem manželství, místo plodem lásky.

1.2.2.1 Lidský život a jeho cesta

Nejvyšším cílem lidského života je naučit se milovat. Není nic zbožnějšího než naše vztahy k lidem. Milovat, to je nejvyšší ideál. „Manžel se vyžívá ve svém

¹⁷ EVELY, L., *Láska a manželství*, s. 25-26.

¹⁸ Tamtéž, s. 29.

zaměstnání, žena v domácnosti a v dětech. Oba pracují, jsou zaměstnání, ale jsou mrtví. Snad by bylo nejlepší hned je pochovat.“¹⁹

Pro některé lidi není manželství naplněním života. Jsou lidé, kteří vstupují do řeholních řádů, kněžství. Nebo jsou jen rádi sami, smyslem života jim je zaměstnání, koníčky, přátelé, nebo si jen příliš zvykli na svůj „vlastní klid“. Žijí sami, bez partnera.

1.2.2.2 Panenství

Panenství snad dnes už chápeme jako mravní, ne fyzické. Pannou se dívka nerodí, ale stává. Jsou dívky, které jimi nikdy nebyly, a to ani nemusely sexuálně žít. Panenství neznamena neuzít sexualitu, ale zduchovnit ji. To platí pro svobodné i pro manžele. Ovlivnit svou sexualitu láskou, být pozorný k druhému, potlačit v sobě co nejvíce pudového.

Říká se: „Aniž Maria ztratila slávu panenství, stala se Matkou.“ Jaká je ale sláva panenství, když je někdo matkou? Pro nás, křesťany 20. století, by bylo nejlepší, kdyby se Kristus narodil v normálním manželství. Ovšem dříve nebyli lidé natolik vyspělí, aby uznali Jeho Božství, když se narodil normálním způsobem. Proto bylo pro ně přímo nutné mluvit o panenském početí.

Jsou lidé, jejichž jediným životním cílem je život posmrtný. Dalo by se říct, že tady na zemi téměř nežijí, a čekají, že teprve po smrti nastane „ráj“. Celý svůj život na zemi směřují k tomuto cíli a neuvědomují si, že po smrti bude čerpáno a obnoveno jen to, co si člověk vybudoval za svého života.

1.2.2.3 Vzkříšení

Dnešní církev již dovoluje zpopelnění, protože to nebude naše, do hrobu uložené tělo, které bude vzkříšeno. Proto bychom my, dnešní křesťané, určitě věřili v Kristovo vzkříšení, i kdyžby hrob nezůstal prázdný. Což by ale bylo pro člověka z 1. století po Kristu nepředstavitelné.

Věříme ve vzkříšení těla, kde je tělo, musí být prostor i čas. Proto musí být věčnost zákonitě v čase. A to je vzkříšení těla, vzkříšení našich vztahů, které teď máme.

¹⁹ EVELY, L., *Láska a manželství*, s. 32.

Bude to zdokonalování toho, co teď máme. Opak je peklo, nemožnost pokroku, rozvoje, nedokonalost.

Boha můžeme poznat v každém člověku, nejlépe však skrze svého manžela, manželky. Nečekejme, co bude po smrti, náš věčný život už započal. Spousta lidí si myslí, že tu na zemi už v manželství dost trpěli, že věčný život bude jedna velká dovolená, ale to je omyl. Věčný život bude naplnění vztahů, které tu na zemi započneme. Je potřeba už teď být šťastní a hlavně žít ve vztazích, protože věčný život začíná tím, že započneme vztahy, které by mohly trvat věčně. Někteří lidé si říkají, už jsem starý, však těch pět, deset let to se svým manželem, manželkou vydržím, to je omyl. Zvěční se vše, co jsme dost milovali. Dělejte jen to, co byste chtěli dělat věčně. Mějte vztahy, které chcete zvěčnit. Protože na věčnosti nebude nic jiného než to, co jste započali teď.

Způsob jak jsme někoho měli rádi, to je jediná věc, která z nás bude vzkříšena. Křtem člověk dostává symbol laického kněžství. Toto kněžství by měl prožívat ve své rodině, zaměstnání, v každém společenství lidí. I to je cíl lidského života.

1.2.3 Smysl laického kněžství

Co se týče uzavření sňatku, Evely navrhuje zásadní změnu. Nejdříve civilní sňatek, ve kterém by se manželé zřekli plození. Až pokud by se osvědčil, může ho posvětit i církev. „Kristus věnoval tři léta tomu, aby posvětil jedno společenství. Není tedy rouháním, jestliže jsou svátosti udíleny každému, kdo o to požádá, aniž by bylo prověřeno, je-li tato láska opravdu následováním Krista a je-li podobná Kristově lásce k církvi a církve ke Kristu?“²⁰

Jestliže chceme prožívat svoje laické kněžství opravdu plně, je důležité slavit eucharistii nejen na mši, ale i u nás doma či v jiném společenství lidí. Každá rodina by se měla naučit prožívat eucharistii pokaždé, když usedá ke stolu.

Kde jinde se děti mají naučit, co to slovo znamená, když eucharistii neslavíte s radostí doma? Pijí a jedí z práce svých rodičů. Otec celý život vykonává práci, někdy i daleko od rodiny a matka každý den přemýšlí, co by uvařila. Vlastně pokaždé když se

²⁰ EVELY, L., *Láska a manželství*, s. 45.

zeptá: Co dnes udělám k jídlu? Je to jakoby říkala: Jak jim dokázat, že je miluji? Poté všichni sednou s radostí ke stolu. To je pravé slavení eucharistie.

Cokoliv chcete dělat na věčnosti, dělejte už teď. Nečekejte, že přijde něco nového. Máte zájem o to, co se děje kolem Vás? Učíte se novému, nebo už jste na život rezignovali. Jste v takovém vztahu, řeholním řádu, kněžství, které chcete na věčnosti? Aby se svátosti daly prožívat i v rodině, je důležitá určitá vnitřní spiritualita mezi manželi. Tam kde manželé spolu opravdu nežijí, a tím nemyslím jen to, že spolu bydlí, tam není možné prožívat opravdovost tohoto vztahu.

1.2.4 Manželská spiritualita

„Mlčí-li manžel, mlčí z lenosti, zatímco žena mlčí naschvál. [...] Když muž přemýšlí, mlčí. Když přemýšlí žena, mluví.“²¹ Když mlčí manžel, je to z pohodlnosti, zatímco žena mlčí, aby něco skryla, nebo muže vyprovokovala. Chce totiž, aby muž uhodl, co si myslí, je jí zatěžko říci to sama.

1.2.4.1 Komunikace

Je pravda, že velikou pohromou pro manželství je rutina. Existuje však i další obtíž, a to mlčení. Když pomineme půl hodiny, kdy se vrátí muž z práce a potřebuje čas na zklidnění, je mluvení ve vztahu velice důležité. Nevadí, že máme různá pojetí života, různé názory, ale je třeba je neustále srovnávat, konfrontovat, narážet na ně, teprve to může přispět ke shodě. A konfrontace a následné usmíření je vždy lepší a produktivnější než mlčení. Ale nikdy nesmíme vyžadovat, aby se druhý změnil, právě to mu bere možnost, aby se změnil. Je třeba čekat a doufat, to je jediné, co můžeme udělat. Ale co tedy druhému říct? Říci hned naráz vše co si myslím? – Určitě ne! Vždy musíme říct o něco více, než snese a než je schopen porozumět. To je to, co nás posune dopředu.

Pokud chceme říkat jen příjemné věci a pokud chceme druhého jen uklidnit, neříkejme raději nic. Řekněme o něco víc, než bychom měli, ale jen o tolik, aby nebylo

²¹ EVELY, L., *Láska a manželství*, s. 56.59.

těžké to poslouchat. Kdosi řekl: „Tvé požadavky bez lásky mne pobuřují, ale tvá láska bez požadavků mne ponižuje.“²²

1.2.4.2 Požadavky manželů

Zamysleme se nad tím. Očekávám od druhého ještě něco, nebo jen pro klid, proto abych nemusel nic řešit a přitom nedošlo k hádce, proto raději nic nechci. Manželství musí být tím spojovatelem mezi mužem a ženou, kde je člověk milován bez zásluhy a bezpodmínečně.

1.2.4.3 Recept na udržení manželství

Hlavní je neusnout. Manžel musí svou ženu neustále dobývat, nespokojit se s tím, že už jí „má“, pořád s ní tak trochu flirtovat, být pořád tak trochu snoubencem. Žena se nesmí jen vyčerpávat starostmi o domácnost, o děti, být nešťastná nad vším co musí ještě udělat. Je nutné uchovávat si svůj volný čas, přátele. Umrťovat se musí jen špatné vlastnosti, jako je žárlivost, hněv, ne sebe. Manželé musí zůstat citliví, zranitelní, vznětliví. Neustále spolu něco tvořit, utvářet se navzájem, objevovat se.

1.2.4.4 Doba vstupu do manželství

Manželství, otcovství, mateřství znamená dobrovolně souhlasit s tím, že budeme trpět, že budeme mít důvod trpět, že chceme trpět pro druhého. Křesťané se neodříkají pro samotné odříkání, ale protože dávají přednost něčemu lepšímu. Pokusme si teď odpovědět, kdy je vhodné vstoupit do manželství. Podle psychologů 60 procent populace nepřekračuje dvanáct let mentálního věku, a 30 procent populace dokonce nepřekročí mentální věk tří let. Pro manželství opravdu smutná čísla. Stav dospělosti je být i v temnotě věrný tomu, co jsem viděl za světla. Jen dospělý člověk dokáže říct: „Má sice špatnou povahu, ale i tak tě mám rád.“

„Teprve od toho okamžiku, kdy začnou neshody, ochlazení, zklamání, když muž řekne: už ji nemiluji, už mi to nepůsobí potěšení být s ní, nemohu už snést tu její

²² EVELY, L., *Láska a manželství*, s. 61.

ošklivou povahu, právě v té chvíli má příležitost k úkonu lásky: milovat svou ženu a ne své potěšení. Láska začíná v okamžiku, kdy si myslíme, že ji ztrácíme. V tom okamžiku začínáme milovat osobu.²³ Jak moc se změnily za posledních několik desítek let důvody pro vstup do manželství. A nejhorší pro dnešního mladého člověka může být vstoupit do manželství z důvodů, ze kterých to udělali jeho rodiče. Dnešní manželství totiž nebude mít tentýž význam ani cíl. Tradiční důvody už nedokážou manželství udržet, to dokáže jen láska.

Evely navrhuje jako nejkratší dobu známosti před vstupem do manželství tři roky. Proč? „Jedině zkušenost, získávaná delší dobu, o níž přemýšlíme a kterou kontrolujeme, může rozhodnout o Vašem sňatku, protože čas je zkouškou, v níž může obstát jen láska. Uzavřít sňatek znamená říci tomu druhému: „Ty víš lépe, kdo jsem. Objevil jsem sebe samého teprve tehdy, když jsem Tě poznal. Když jsem Tě začal milovat, stal jsem se sám sebou. Jedině když jsem s Tebou, cítím se sám sebou.“²⁴

Teprve když si uvědomíme, že chceme, aby naše láska smrtí neskončila, opravdu milujeme. Co by na toto řekla dřívější generace? Většinou si myslí, že tady na zemi s tím druhým dotrpí a pak budou mít klid. Proč se tedy brát, když nechceme být spolu věčně? V dnešní době už není hanba, když se dívka nevdá. Děvčata mohou být pyšná, když mají své vzdělání, kariéru, zájmy. Ten kdo se zatím na manželství necítí, kdo do něho nedospěl, už není tlačen okolím. Říká se: Kdo býval poslední ve škole, bývá první zasnoubený. Nemá totiž v životě jiný zájem, je to pro něj jediná kariéra, na kterou nepotřebuje žádnou kvalifikaci.

1.2.4.5 Sexuální styky před sňatkem

„Uvažujeme-li o moderním zasnoubení, dlouhém a svobodném, jak hlásám, je třeba podívat se do tváře možnosti těchto 'nehod'. Nebudou žádnou katastrofou, stane-li se to během vážného a upřímného hledání pravé lásky.“²⁵ Proto bychom neměli do manželství vstoupit s nikým, kdo by pro nás neměl opravdovou sexuální přitažlivost. Evely však připomíná, že tato přitažlivost nesmí být tím, co rozhoduje, i když je

²³ EVELY, L., *Láska a manželství*, s. 76.

²⁴ Tamtéž, s. 137.

²⁵ Tamtéž, s. 145-146.

nezbytná. „Snoubenci potom nebudou tuto přitažlivost pocítovat jako neodolatelnou, budou-li se opravdu milovat, protože v tom případě bude pro ně vzrušující všechno, co budou spolu podnikat. Bude-li však triumfovat a vládnout, bude často znamením nedostatku obraznosti, a dokonce i jejich nudy.“²⁶

Snoubenci, kteří si dlouhou dobu neprojevovali své city, kteří neměli radost jen z toho, že se mohou dívat sobě do očí, jsou barbary v lásce. Jedinou námitkou může být to, když muž si chce vzít dívku jen proto, aby mu dovolila s ní spát. Tady už je lepší když s ní spí, než aby si ji vzal, protože to by mohlo být to nejhorší manželství.

Obecně se ale dá před sexuálními vztahy před sňatkem varovat. Sexuální styk je gesto úplného darování, a pokud se nechceme vázat, vezmeme mu veškerý smysl. A není potom důvod, proč by muž takto nedával najevo své sympatie i jiným ženám, i když už bude ženatý. Pokud ještě druhému plně nenáležíte, nezvykejte ho a nedovolujte mu, aby s Vámi zacházel jako s mužem, ženou, která je opravdu jeho, protože můžete počítat s tím, že v tom bude pokračovat i s jinými. Sexuální styk před svatbou tedy není žádnou výhodou. Pro někoho by mohla být také nepříjemným důsledkem plodivá hodnota tohoto aktu.

²⁶ EVELY, L., *Láska a manželství*, s. 145-146.

2 Pohled na manželství v průběhu dějin

„Hlavní kořeny církevní sexuální doktríny se nacházejí v myšlenkovém světě starozákonních spisovatelů, antických filozofů a perských manichejců.“²⁷ Toto mělo pro církve více než do poloviny 20. století neblahé důsledky. Manželství bylo omezeno pouze na plození a výchovu potomků. Aby bylo zřejmé, proč tomu tak bylo, podívám se na vývoj instituce manželství v dějinách.

2.1 Pojetí manželství v knihách Starého zákona a v době starozákonní

Když se podíváme do Bible, zjistíme, že muž a žena jsou rozdílní už od stvoření. Bůh sám vyňal Adamovi žebro a z něho stvořil Evu, aby mu byla společnicí a pomocnicí. Pokud se na tento příběh podíváme blíže, můžeme říci, že Bůh nestvořil stejné lidi, ale muže a ženu, kteří se navzájem doplňují. V Písmu dále čteme o ženě a muži, že budou spolu jedno tělo a jedna duše (srov. Mt 19,5).

2.1.1 Starý zákon

„Izrael věří, že celé univerzum je stvořeno Bohem, manželství je proto záležitost přirozeného řádu daného Bohem.“²⁸ Již v prvních kapitolách Starého zákona můžeme mluvit o obrazu jakéhosi tehdejšího manželství. Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem, stvořil ho, aby byl obrazem Božím, jako muže a ženu je stvořil.

V knize Genesis (1,27) je popsáno, jak Bůh stvořil člověka. Stvořil muže a ženu, tedy dvě různorodé osoby. Pokud je člověk sám pociťuje, že mu něco chybí, a o tom se můžeme přesvědčit, když budeme v této knize pokračovat Genesis (2,18). Bůh viděl, že Adamovi samotnému není dobře. Proto se snažil mu pomoci tím, že se

²⁷ DENZLER, G., *Zakázaná slast*, s. 214.

²⁸ DOLISTA, J., *Naděje vložená do manželství*, s. 16.

rozhodl a stvořil Evu. V Genesis (2,21-23) se obrazně mluví o tom, jak Eva byla stvořena z Adamova žebra.²⁹

Z toho vyplývá, jaký by měl být náš vztah, tedy vzájemný, pocházející z nejhlubších vrstev naší osobnosti (jak muže, tak ženy). A Bůh jim požehnal a řekl jim: „Plodte a množte se a naplňte zemi. Podmaňte ji a panujte ...“ (Gn 1,27-28) A dále: „Hospodin Bůh utvořil z žebra, které vzal z člověka, ženu a přivedl ji k němu.“ (Gn 2,22) „Proto opustí muž svého otce i matku a přilne ke své ženě a stanou se jedním tělem.“ (Gn 2,24) Můžeme usuzovat, že manželství je Bohem chtěné a je božského původu. Žena je tu líčena jako rovnocenná muži. Muž je bez ní nekompletní, jen spolu se stávají jednou bytostí. Člověk, jako takový, sám neexistuje, potřebuje „pomocnici“. Ovšem tato pomoc nespočívá v tom, že bude uklízet a vařit, ale že muži pomůže, aby vyšel sám ze sebe.

2.1.1.1 Obraz Adamova žebra

Člověk zvolal: „Toto je kost z mých kostí a tělo z mého těla!“ (Gn 2,23) Od této doby Adam nikdy nebude úplný. Muž musí neustále vycházet sám ze sebe, neuzavírat se a hledat „svoje žebro“. A žena je zase přitahována tam, kde byla vzata, k muži. Je to symbol vtahu člověka k Bohu. Protože Bůh je společenství Osob – trojjediný Bůh, Vztahovost. „Plnost Božího obrazu v člověku tím spočívá ne tak v hypostazi (podstatě), ne v muži či ženě odděleně, ale v jednotě jejich osob k obrazu trojjediného Boha.“³⁰

2.1.1.2 Dědičný hřích

Původní harmonie sexuality byla nalomena prvotním hříchem. „Jelikož hřích zatemnil lidské srdce a znemožnil mu vztahy, a jelikož jsou sexuální orgány ústrojím majícím umožňovat vztah, může si tělesnost skrze sexualitu podrobit ducha a přesvědčit ho, že žije ve vztahu. A tak, jestliže je tělo sníženo na úroveň vášnivé hmoty, sexualita je v těle oddělena a nemůže nikdy dojít cíle, který je osobě vlastní, to znamená k lásce.“³¹

²⁹ Srov. JAN PAVEL II., *Teologie těla*, s. 32.

³⁰ RUPNIK, M. I., *Adam a jeho žebro*, s. 22.

³¹ Tamtéž, s. 20.

„Proč by se mělo zdát nevěrohodné, že utvoření prvních lidských těl bylo takové, že lidé disponovali pohlavními orgány na pokyn, jímž ovládají nohy, když jdou na procházku, takže neplodili v žáru lásky ani nerodili v bolestech? Protože člověk byl tehdy původně od veškeré sexuální slasti svoboden, neexistoval pro něj ani svár mezi tělem a duchem.“³²

2.1.1.3 Pojetí manželství v knize Píseň písní

Knih Píseň písní³³ se do kánonu dostala už jako alegorie. Tato kniha se také jinak nazývá Píseň Šalamounova. Je to sbírka židovských svatebních zpěvů. Má mnoho výkladů, například vztah milého a milé se může chápat jako vztah Hospodina (ženicha) k Izraeli (nevěsta), nebo vztah Krista k církvi, vztah Šalamouna k Moudrosti nebo Krista k lidské duši. Zaměříme se na ni jako na sbírku svatebních písní o lásce a věrnosti.

Knih má erotický kontext a fyzickou krásu a lásku chápe jako něco samozřejmého, což u jiných knih není tak zřejmé (srov. Sir 9,8). Knih Píseň písní klade důraz na věrnost (srov. Pís 8,6-7) a na panenskou čistotu (srov. Pís 4,12; 8,8-10). „V takové lásce je pak dle starozákonní moudrosti zachováno klidné pokračování lidského rodu a kmene. V knize se neoslavuje lidská plodnost, ale láska.“³⁴

2.1.1.4 Šesté přikázání

„V Desateru Starého zákona zní šesté přikázání lapidárně: 'Nesesmilniš.' (Exodus 20,14) Církevní katechismy si to však poněkud pozměnily: 'Nebudeš činit necudnost.' Je tu však otázka, zda tu zákaz cizoložství nebyl nepřipustným způsobem přeinterpretován v rozsáhlý příkaz sexuální zdrženlivosti.“³⁵

Do křesťanské morálky už se toto přikázání dostává jako pohlavní zdrženlivost mimo, a ve velké míře i omezení, v manželství. Od čistoty srdce k čistotě sexuální. Čistota až do dne sňatku je zkouškou ctnosti a věrnosti novomanželů. Šťastná je ta

³² DENZLER, G., *Zakázaná slast*, s. 26.

³³ Píseň písní viz. Příl. 2, s. 52-57.

³⁴ DOLISTA, J., *Naděje vložená do manželství*, s. 21.

³⁵ DENZLER, G., *Zakázaná slast*, s. 27.

nevěsta, která přistupuje k oltáři jako čerstvě natrhaná a neuvadlá květinka. Šťasten je muž, který je krásně čistý, s nevěstou naprosto nevinnou předstupují před Pána Boha, aby jim požehnal a oni uzavřeli manželský svazek na celý život.

2.1.2 Židovská manželství

„Láska v židovském manželství byla chápána spíše jako úkol do budoucna. Snoubenci neměli možnost vybrat si protějšek na základě svobodné vůle. Vzájemné sympatie proto nehrály velikou roli. Přesto ale nemůžeme říct, že by tu láska byla podceňovaná. Manželé měli pracovat na jejím dozrání v manželství.“³⁶

Pro Izraelity bylo manželství naprosto přirozené a výraz pro starého mládence ve Starém zákoně nenajdeme. Na obrazu manželství se demonstrovala láska Boha k Izraeli.

Za nejlepší verzi se považovalo manželství monogamní, ale obzvláště u vyšších vrstev se vyskytovala i manželství polygamní. Přesto byla požadována věrnost, jako obraz věrnosti Boha. Už i Izraelité znali termín rozvod. Z počátku byl výlohou pouze pro muže, později i pro ženy. Poté se mohli znovu oženit i vdát. Podle tzv. levirátního zákona, když muž zemřel a nezanechal potomky, musela si jeho žena vzít jeho bratra (srov. Gn 38, 8-10; Dt 25,5-10) nebo jiného příbuzného (srov. Rút 4,13-17), kvůli potomstvu.

2.1.2.1 Svatba

Na židovské svatbě se domlouvali rodiče potencionálních snoubenců, respektive otcové, a musela být sepsána smlouva, tzv. ketuba³⁷. Prvním krokem byly zásnuby, ty se považovaly za součást manželského procesu, nebylo tedy možné začít si něco s jiným partnerem.

Snoubenec musel zaplatit otci snoubenky takzvaný móhar, jinak řečeno kupní cenu ženy, nebo nabídnout dar. Zaplacení moháru mohlo být i prací ženicha. Sexuální styky snoubenců také nebyly možné. Svatba měla světský charakter, nekonala se tedy

³⁶ DOLISTA, J., *Naděje vložená do manželství*, s. 35-37.

³⁷ Ketuba – židovská svatební smlouva viz. Příl. 3, s. 58.

v synagoze a nebyli u ní přítomni leviti. Ale přesto byla chápána její posvátnost z přirozené manželské smlouvy.

Dívka se jednání o budoucím manželství neúčastnila, a ani hoch si nevěstu nevybíral.³⁸ Dalším krokem bylo to, že se po nevěstě a ženichovi vždy žádalo, aby dali svůj souhlas s výběrem partnera. Samson říká své matce: „Vezmi pro mne tuto, protože to je v mých očích ta pravá.“ (Sd 14,3) Také žena měla možnost nesouhlasit s vybraným ženichem. O Rebece čteme: „Kdyby tě snad ta žena [Rebeka] nechtěla následovat...“ (Gn 24,8) Kniha Tobit nám dosvědčuje: „[Tobit] sepsal manželskou smlouvu, že mu ji dávají za ženu podle ustanovení Mojžíšova zákona“ (Tob 7,14) Zásnubní smlouva obsahovala tři základní body: První bod: Vzájemný souhlas a slib manželství od obou snoubenců. Druhý bod: Ve smlouvě byly zapsány i dary, které dostala nevěsta, její rodiče a rodní bratři nevěsty. Třetí bod: Každá smlouva obsahovala také cenu, kterou měl zaplatit ženich otci nevěsty.

2.1.2.2 Založení rodiny

Pro Izraelitu bylo důležité potomstvo a tím zachování rodu. Proto žena, která neměla dítě, tak nemohla dosáhnout v rodině významného postavení. Plodnost byla také známka Božího požehnání a naděje, že rod nevymře. Láska tu sice neměla primární postavení, ale i tak není o něžnost a vyjádření lásky nouze: Chana nemohla mít děti. „Její muž Elkána ji uklidňoval: 'Chano, proč pláčeš? Proč nejíš? Proč jsi ztrápená? Což já pro tebe neznamenujím víc než deset synů?' (1S 1,8).“³⁹

2.2 Pojetí manželství v Novém zákoně

V Ježíši se naplňuje manželství jako obraz jeho vztahu k církvi. Ježíš nám zanechává bezesporu příklad svým životem, avšak Denzler se ne oprávněně domnívá, že v jeho slovech – mimo vystoupení proti rozvodům – není mnoho směrnic pro

³⁸ DOLISTA, J., *Naděje vložená do manželství*, s. 35-37.

³⁹ Tamtéž, s. 34-35.

sexualitu: „Nepronesl ani slovo o prostituci, homosexualitě, smilstvu, masturbaci, manželském ani mimomanželském pohlavním styku.“⁴⁰

Kristův příklad zřetelně interpretoval apoštol Pavel: „Muži, milujte své ženy, jako si Kristus zamiloval církve a sám se za ni obětoval.“ (Ef 5,25) Po praktické stránce v tom můžeme vidět lásku, věrnost a odevzdání. „Novozákonní manželství vyžaduje definitivní věrnost po dobu života manželského partnera. Uzavření manželství křesťanů má v sobě příslib Boží věrnosti, a děje se v transcendentní podobě, která manžele přesahuje. Manželství také musí být chápáno v obecné rovině, nemá pouze privátní charakter. Novozákonní texty vztahující se k tomuto tématu nemají uzavřený systém, ani se nezmiňují, jak přesně by měl obřad vypadat.“⁴¹

Nerozlučitelnost manželství tedy vychází z řádu stvoření, je Kristem obnovena a manželství jako takové je Kristem chtěné a dobré. Z těchto tezí, vychází církve v průběhu svých dějin. Postupem doby se však vědomí o těchto tezích prohlubovalo nebo byly viděny z jiných úhlů.

2.2.1 Křesťanská manželství

V prvních staletích se křesťanská manželství uzavírala podle zvyků a tradic místa, kde snoubenci žili. Svatební obřady byly doprovázeny modlitbami. A i když bylo doporučeno, požádat o svolení biskupa, dalo by se říct, že během prvních 4. století nebyly ohledně sňatků žádné zvláštní formality či oficiální liturgický obřad.⁴² Jako křesťanští manželé máme velkou výhodu, protože máme stále pevné zázemí v Bohu Otci. Spokojené a radostné křesťanské manželství, nebude z důvodu, že se vzali dva vynikající jedinci, ale proto, že tito dva vynikající lidé na sebe dokázali vzájemně dobře působit.

⁴⁰ DENZLER, G., *Zakázaná slast*, s. 17.

⁴¹ DOLISTA, J., *Naděje vložená do manželství*, s. 61-62.

⁴² Srov. KAŠNÝ, J., *Manželství v západní tradici*, s. 15.

2.2.2 Věrnost a rozluka

Jednota a nerozlučitelnost manželství. Kdo se daruje druhému, nepatří již sám sobě, ale tomu druhému. Ježíš řekl: „Kdo jen s žádostivostí pohlédne na ženu, již s ní zcizoložil ve svém srdci.“ (Mt 5,28) Učedníci to samozřejmě reflektovali slovy, že v tom případě je tedy lepší se neženit (srov. Mt 19,10). Ale tento Ježíšův výrok můžeme chápat jen v souvislosti celého zvěstování. Bůh tvoří mezi mužem a ženou svazek, kterým oni sami nemohou disponovat. Jsou zakotvení v Boží věrnosti. To není břemeno, ale dar, příslib Boží milosti.

Nerozlučitelnost manželství nespočívá tedy v pouhých církevních zákonech, není morální normou nebo metafyzickým principem. Nerozlučitelnost manželství je zakotvena v jeho svátostnosti. Vzhledem k tomu, že manželský svazek je svátostným zpřítomněním božského svazku Ježíše Krista, není tak porušení manželské věrnosti pro křesťana primárně sexuálním prohřeškem, nýbrž prohřeškem proti bytí v Kristu.⁴³

Nerozlučitelnost manželství prakticky vyplývá z celého kontextu Písma. „A proto, co Bůh spojil, člověk nerozlučuj!“ (Mk 10, 9) „Také bylo řečeno: 'Kdo propustí svou manželku, ať jí dá rozlukový lístek!' Já však vám pravím, že každý, kdo propouští svou manželku, mimo případ smilstva, uvádí ji do cizoložství; a kdo by se s propuštěnou oženil, cizoloží.“ (Mt 5, 31-32)

2.2.3 Zneužití sexuality

„Neboť to je vůle Boží: vaše posvěcení! Zdržujte se smilství; naučte se každý držet svoje tělo svaté kázni a počestnosti, ne ve chtivé žádostivosti jako pohané, kteří neznají Boha. Nikdo ať v té věci nezkracuje a nepodvádí svého bratra, protože Pán to všechno přísně trestá, jak jsme vám to už dříve pověděli a důrazně připomněli. Bůh nás přece nepovolal k nečistotě, ale k posvěcení! Proto, když tím příkazem někdo pohrdá, nepohrdá člověkem, ale Bohem, který vám dává svého svatého Ducha.“ (1Sol 4,3-8) Toto jsou slova apoštola Pavla. Avšak Kristova milosrdná láska, kterou je prostoupen celý Nový zákon, dokáže být shovívavá k lidské slabosti.

⁴³ KASPER, W., *Teologie křesťanského manželství*, s. 42-43.

2.2.4 Sňatky křesťanů a nevěřících

I když Kristus kázal nerozlučnost, Pavel dělá jakousi výjimku. Pokud si žena či muž vzali nevěřícího, který s nimi však chce žít dál, rozvod je nemístný. Jelikož nevěřící partner je posvěcován skrze věřícího, a tím i jejich děti jsou posvěceny. Pokud ale nevěřící strana chce odejít, necht' jde. Odchod je ale možný pouze ze strany nevěřícího partnera (srov. 1 Kor 7,12-16). Dá se z toho usuzovat, že Pavel chápe nerozlučnost pouze mezi křesťany. Toto se ovšem týká původně nekřesťanského manželství, kde jeden konvertoval.⁴⁴

O sňatku nepokřtěného s pokřtěným se Pavel přímo nezmiňuje, ale když čteme: „Nesprahejte se už s nevěřícími! Jaká účast spravedlnosti s nepravostí? Jaké společenství světla s tmou? Jaká shoda s Beliálem? Nebo jaký podíl věřícího s nevěřícím? Jaké spojení chrámu Božího s modlami? My jsme přece chrám živého Boha! Bůh totiž řekl: Budu přebývat a chodit mezi nimi, budu jejich Bohem a oni budou mým lidem.“ (2Kor 6,14-16) Je vidět, že Pavel postavení křesťana a nepokřtěného vnímá rozdílně.

2.3 Manželství v době církevních Otců

„Církevní Otcové vycházeli vždy z písma a výlučně se zabývali jen manželstvím křesťanským. Ani tak nejsou jejich výpovědi nějak rozsáhlé a na manželství pohlíží spíše z hlediska teologického. Křesťané jsou stále pod vlivem řecko – římské kultury, tudíž i pohled Otců je ovlivněn tímto smyšlením. Otázky sexuality, vztahů a postavení ženy v církvi zůstávají tedy ovlivněny helenistickou antropologií a Otcové se k nim nijak systematicky nevyjadřují.

Ve 2. st. začíná v řecko – římském prostředí emancipace žen, manžel už nemá tvrdé postavení otce rodiny, ženy mohou disponovat majetkem a stávají se méně závislé na manželovi, tím dochází k uvolnění manželské morálky. Rozmáhá se manželská nevěra, rozvody, prostituce, laxnost při výchově dětí. Mnozí z historiků jsou přesvědčení, že na pád římské říše má vliv i mravní úpadek.

⁴⁴ Srov. CIC, kán. 1143.

Cynická filozofická škola má vliv na podceňování manželství, zastánci opovrhují ženami, láska je chápána jako fyzická potřeba uspokojitelná onanií a prostitutí.

Od 4. do 5. století se vytěšňuje náboženský rozměr manželství. Slavnostním způsobem se zasňují už děti a velkou úlohu hraje věno.

Snoubenec daruje snoubence prsten jako záruku věrnosti. Nevěsta je přenášena do domu přes práh, to je pravděpodobně zvyk z dob, kdy se manželství uzavíralo únosem. Přesto starověcí křesťané mají sílu těmto tendencím odporovat a potvrzují, že žena má rovnoprávné postavení k muži a manželství je dobré a Bohem chtěné. Křesťané prvních století sice nemohli výrazně ovlivnit občanské manželské právo, ale do podvědomí nekřesťanů se pomalu dostávala nerozlučitelnost manželství a rovnoprávnost žen a mužů, jako to bylo u křesťanů.⁴⁵

Augustinovo učení vychází z patristické tradice a ovlivňuje západní církve více než tisíc let. Manželství vidí jako dobré, ale sexuální manželský život vidí jako nedobrý. Podle něj je každé počaté dítě počato hříchem rodičů. Pokud by však manželská zdrženlivost ohrozila věrnost, hříchu se nedopouští.⁴⁶

Ve starověku se začala objevovat otázka, od kdy vlastně vzniká platnost manželství. Uzavírání manželství bylo delším procesem – zasnuby, uzavření smlouvy, odevzdání věna, svatba a společný život. Většinovým názorem bylo, že manželství vzniká v momentě manželského slibu a dokonáním manželství. Od této chvíle bylo už manželství nerozlučitelné.

2.4 Období středověku

Ve středověku sňatek nebyl jen soukromá záležitost, ale vytvářel se jím nový sociální a majetkový vztah mezi rodinami manželů. Hlavní slovo při uzavírání sňatků měl otec jako hlava rodiny.⁴⁷ Středověk je ovlivněn myšlením Augustina a je v něm patrný určitý rozpor mezi tělem a duchem. Manželský sexuální styk se chápal za lehce hříšný, protože se týká těla. Za tři dobra manželství se považovalo (podle pořadí

⁴⁵ Srov. DOLISTA, J., *Naděje vložená do manželství*, s. 70-76.

⁴⁶ Srov. tamtéž, s. 77-79.

⁴⁷ Srov. KAŠNÝ, J., *Manželství v západní tradici*, s. 20.

důležitosti): plození potomstva, vzájemnou pomoc manželů a uspokojení sexuální vášně.

2.4.1 Manželský sňatek

Manželství se ve středověku nezakládalo na právní smlouvě. Bylo chápáno jako životní stav. Uzavírání sňatku bylo spojeno s rodinnými, náboženskými a občanskými obřady. Křesťané mají začátek manželství vždy spjatý s modlitbami a požehnáním.

Od dvanáctého století se manželství chápe jako manželská smlouva mezi mužem a ženou. Důraz z požehnání se začíná přenášet na manželkou smlouvu a slib. V případě neúspěšného manželství se spíše pátrá po okolnostech uzavření manželství a po platnosti či neplatnosti manželského slibu.

Manželská smlouva vycházela z manželského slibu, a ten, i když většinou byly sňatky uzavírány při liturgickém obřadu v kostele, bylo možno uzavřít sňatek i soukromě, mimo kostel, jako rodinnou slavnost. Někdy dokonce byly sňatky tak soukromé, až tajné, že o nich věděl jen muž a žena, a proto nastávaly ve společnosti zmatky. Proto bylo v roce 1012 ustanoveno, že sňatky mají být uzavírány v kostele za přítomnosti kněze. Přesto ale nebyly soukromé sňatky uzavřené ani po tomto roce prohlášeny za neplatné.⁴⁸

2.4.2 Svátostnost manželství

Na svátostnost manželství se objevovaly různé názory. Raná scholastika uznávala manželství jako svátost, ale přesto nepojednávala o působení milosti této svátosti. I kanonisté se k této otázce vyjadřovali poněkud skepticky, jelikož manželství pro ně mělo (hlavně na základě učení Augustina) hříšné aspekty. Velkým nedostatkem také je, že manželství je stále viděno jako prostředek plození potomstva, ale není kladen důraz na vztah muže a ženy a manželskou spiritualitu. I přes zmíněné nedostatky se však dá říct, že středověk učinil v pohledu na svátostnost manželství jakýsi krok dopředu.

⁴⁸ Srov. KAŠNÝ, J., *Manželství v západní tradici*, s. 20-23.

Manželství bylo prohlášeno za svátost až ve 12. století. To ale neznamená, že do té doby bylo manželství považováno za ryze světské, naopak vždy u něj byla předpokládána posvátná hodnota. Nesmíme si svátost manželství chybně vykládat. Neznamená to, že je máme chápat jako něco ideálního, sakrálního, co by šlo v rámci všedního dne jen stěží realizovat. Ale že je vtaženo do skutečnosti Kristovy a je znamením spásy, kterou Kristus daruje.⁴⁹

2.4.3 Stručné pojetí u Tomáše Akvinského

Tomáš Akvinský je toho názoru, že Bůh dává prostřednictvím svátosti manželství milost, která vede manžele ke spáse.⁵⁰ Rozvíjí nauku o účelu manželství. Primárním cílem je potomstvo a sekundárním je jednota a nerozlučitelnost. V manželství vidí nástroj spásy a zdůrazňuje společnou domácnost.

Pohlavní akt považuje za záslužný, pokud se jedná o lidi s jasným směřováním k cíli manželství, tj. dětem. Ačkoli se manželskými vztahy nezaobírá podrobně, jeho názory jsou posunem „k pozitivnímu hodnocení manželství.“⁵¹

2.4.4 Smíšená manželství

Manželství dvou nepokřtěných byla považována za platná. Zato manželství křesťanů katolíka a nekatolíka bylo zakázáno (pokud ovšem bylo uzavřeno, bylo platné). Hlavním důvodem bylo, že se nemohli společně modlit. Manželství katolíka s nepokřtěným bylo považováno za neplatné. Protože křest je branou ke svátostem.⁵²

⁴⁹ Srov. KASPER, W., *Teologie křesťanského manželství*, s. 30-31.

⁵⁰ Srov. DOLISTA, J., *Naděje vložená do manželství*, s. 98.

⁵¹ Srov. tamtéž, s. 89-90.

⁵² Srov. KAŠNÝ, J., *Manželství v západní tradici*, s. 69-70.

2.5 Novověk a moderní doba

Do 16. století mohli křesťané uzavírat sňatky soukromě, například v kruhu rodiny. Dokonce i „ano“ mezi čtyřma očima stačilo pro církevně platný sňatek. Kdo chtěl, mohl si vyžádat kněžské požehnání. Církevní sňatek nebyl nutnou podmínkou.

Také zvyky a tradice uzavírání sňatku byly v různých dobách a kulturách odlišné. Za všechny vzpomenu jeden zvyk, který v dnešní době působí dosti podivně. V germánských zemích byl obyčej „*ius primae noctis*“ (právo první noci). Majiteli statku náleželo právo na první sexuální styk s právě provdanou nevěstou.⁵³

2.5.1 Tridentský koncil

Tridentský koncil (1546 – 1563) měl v pohledu na manželství zásadní význam. Dějinná situace, v níž probíhal, byla velice obtížná, a proto docházelo ke konfrontacím z mnoha stran. Důvodů bylo hned několik. Jedním z nejzávažnějších problémů byl fakt, že existovala jiná praxe v západní a jiná v ortodoxní církvi. Také nebylo možné odsoudit nauku církevních otců. Přetrvávaly rovněž obtíže kolem interpretace smyslu dvou míst z Matoušova evangelia: „Já však vám pravím, že každý, kdo propouští svou manželku, mimo případ smilstva, uvádí ji do cizoložství; a kdo by se s propuštěnou oženil, cizoloží.“ (Mt 5,32) A dále: „Pravím vám, kdo propustí svou manželku z jiného důvodu než pro smilstvo a vezme si jinou, cizoloží.“ (Mt 19,9)

Na tridentském koncilu byla formulována závazná nauka církve týkající se nerozlučitelnosti a svátostnosti manželství. Návrat k této otázce byl vyvolán především Lutherovou kritikou učení a praxe církve. Martin Luther hlásal mimo jiné podřízenost ženy vůči muži, odmítal svátostnost manželství, měl výhrady k jednotě a nerozlučitelnosti manželství (odvolával se na Mt 19,9). Jeho výhrady však byly hlavně výrazem nevole k praxi římské církve, která si, podle něj, přisvojovala neoprávněné kompetence ve věcech, které se týkaly manželství. Zůstalo však zřejmé, že povolení rozvodu není v církevní kompetenci.

⁵³ Srov. DENZLER, G., *Zakázaná slast*, s. 40-41.

Nejvýraznější koncilní formulací se stal kánon 7: „Nechť je vyobcován ten, kdo říká, že se církev mylí, když učila a učí: podle učení evangelia a apoštolů nemůže být zrušen manželský svazek kvůli cizoložství jednoho z manželů a oba, i nevinná strana, která nezasadala žádnou příčinu k cizoložství, nesmí po dobu života druhého z manželů vstoupit do druhého manželství; a muž, který si po propuštění cizoložné ženy vezme jinou, se dopouští cizoložství, rovněž žena, která se po propuštění cizoložného manžela vdá za jiného, nechť jsou vyobcováni.“ Tímto výrokem tridentský koncil určil výraznou linii v teologii manželství až do II. vatikánského koncilu.⁵⁴

2.5.2 Osvícenství

Osvícenství klade důraz na lidský rozum, vše nadpřirozené a nadrozumové odmítá. A tudíž se staví kladně k dosavadnímu teologickému myšlení, odmítá Zjevení, prameny, ze kterých církev vychází. Nastává odmítnutí manželství jako svátosti. Je viděno ze sociologického úhlu, jako občanská záležitost.

Láska se hodnotí jako pohlavní přitažlivost, vznikají mimomanželské vztahy a do popředí se dostává požitek a rozkoš. Smyslnost, která nahradila lásku, vede k nevěrnosti a přichází na řadu vlna rozvodů.⁵⁵

2.6 Pojetí manželství ve 2. polovině 20. století

„Neznám jinou oblast lidského života, na které by tak záviselo štěstí člověka, jako je právě naplněné manželství a šťastná rodina. Ovšem rodina je dnes ve vážném ohrožení. Moderní křesťanské rodině se většinou zdá nauka církve velmi vzdálená. Proto je tak důležité vést v církvi snoubence v přípravách na manželství, stejně jako manželské obnovy a pastorece rodin. Rodina je ve všech životních sférách starší než stát

⁵⁴ Srov. DOLISTA, J., *Naděje vložená do manželství*, s. 114-120. Srov. též KASPER, W., *Teologie křesťanského manželství*, s. 50-53.

⁵⁵ Srov. DOLISTA, J., *Naděje vložená do manželství*, s. 125-127.

a církev. Je společenstvím života a bezpečí. Proto má rodina přirozené právo na uznání, pomoc, a ochranu ze strany státu i církve.“⁵⁶

V první řadě se chci zaměřit na příčiny současné manželské krize. „Celou krizi musíme vidět na pozadí přechodu od dřívější agrární společnosti k moderní industrializované a urbanizované civilizaci. Jednou z nejnápadnějších charakteristik nové měšťanské společnosti je předěl mezi soukromou a veřejnou sférou. V minulosti nebylo manželství jen soukromým a osobním společenstvím existujícím v rámci úzkého rodinného kruhu založeného na partnerství – bylo také společenstvím ekonomickým a výrobním v rámci velkorodiny. V moderní technické společnosti se objevilo rozdělení na sféru manželství a rodiny, na straně jedné, a sféru pracovní a profesionální, na straně druhé. To vede, zejména v případě, že žena rovněž pracuje, k tomu, že manželství a rodina přestává plnit funkci vzájemné ekonomické pomoci, péče a solidarity a dochází k jejímu redukování, popřípadě koncentraci zájmu pouze na osobní sympatie a lásku.“⁵⁷

Morální teologové až do počátku 20. století označovali plození dětí za hlavní účel manželství. „Proto sexuální a emocionální harmonie jako rozhodující motiv pro volbu partnera a sňatek nemohla přicházet v úvahu.“⁵⁸

Pro šíření evangelia, hláсанé slovem, i svědectví životem, je velmi cenný životní stav, který je posvěcen zvláštní svátostí, totiž manželský a rodinný život. V rodině se koná praktický nácvik laického apoštolátu. Manželé mají své vlastní povolání, jsou sobě navzájem i dětem svědky Kristovy víry a lásky.⁵⁹ Apoštolát manželů má neobyčejný význam pro církev i pro občanskou společnost. Původce všeho jej totiž označil za počátek a základ lidské společnosti a svou milostí jej učinil velkou svátostí v Kristu a v církvi.⁶⁰

Důstojnost manželství však není všude zřejmá. Zatemňuje ji mnohoženství, rozvodovost, takzvaná volná láska. Dále sobectví, rozkošnictví a nedovolené zásahy proti plození.⁶¹

⁵⁶ AMBROS, P., *Teologicky milovat církev*, s. 308-309.

⁵⁷ KASPER, W., *Teologie křesťanského manželství*, s. 12.

⁵⁸ DENZLER, G., *Zakázaná slast*, s. 50.

⁵⁹ Srov. LG 35.

⁶⁰ Srov. AA 11.

⁶¹ Srov. GS 4.

„Křesťanské manželství je povolání, v kterém křesťané zvláštním způsobem dosvědčují Boží společenství s člověkem. Pastorační působení církve se soustřeďuje především na požadavek rozvoje povolání manželů.“⁶²

⁶² AMBROS, P., *Teologicky milovat církev*, s. 318.

3 Srovnání názorů Louise Evelyho a nauky katolické církve

Vraťme se nyní ke knize *Láska a manželství* a srovnajme její myšlenky s církevními dokumenty a dalšími díly renomovaným katolickým autorům. Výraznou referenci poskytnou dokumenty II. vatikánského koncilu, ze kterého v mnohém vychází podoba dnešní nauky církve.

3.1 Pohled církve na smysl života a názor L. Evelyho

„Každý laik musí být pro svět svědkem zmrtvýchvstání a života Pána Ježíše a znamením živého Boha. Všichni společně a každý jednotlivě mají sytit svět duchovními plody a šířit v něm ducha, jenž oduševňuje chudé, tiché a pokojné, které Pán blahoslavlil v evangeliu. Jedním slovem: 'Křesťané mají být pro svět tím, čím je duše pro tělo.'“⁶³

Věřící mají zaměřit všechny stvořené věci k oslavě Boha. Světskou činností si mají navzájem pomáhat k světlejšímu životu, aby byl naplněn Kristovým duchem a dosáhl svého cíle ve spravedlnosti, lásce a smíru. Kristova milost nám pomáhá, aby stvořené hodnoty byly lidskou prací, technikou a kulturou rozvíjeny podle Stvořitelova řádu k prospěchu všech lidí. Ekonomie spásy je důvodem uvědomit si, že veškerá činnost, ani světská, nemůže být vyjmuta z Boží vlády. Laici mají ozdravovat světské instituce a životní podmínky, svádějí-li ke hříchu.⁶⁴

„Láska je jedinou silou, která umožní uskutečnění toho, k čemu směřuje dějinný vývoj, totiž „obnovy Božího obrazu“ procesem integrace lidského bytí z hlediska individuálního, společenského a univerzálního.“⁶⁵

Evely jako nejvyšší hodnotu v lidském životě řadí lásku a vztahy. Posmrtný život by neměl být hlavním cílem. Tímto cílem je už to co děláme tady na zemi, protože jen to bude zvěčněno. Naše vztahy, činnosti. Je potřeba mít zájem o to, co se děje kolem

⁶³ LG 38.

⁶⁴ Srov. LG 36.

⁶⁵ TENCE, M., *Úvod do myšlení Vladimíra Solovjova*, s. 78.

nás, pořád se vzdělávat. Žít v takovém vztahu, který bychom chtěli zvěčnit. Pokud člověk žije např. v řeholním řádu a má pocit, že si tu na zemi odsloužil své a na věčnosti přijde něco lepšího, mýlí se. Pokud chce někdo „dotrpět“ se svým partnerem a čeká, že po smrti bude lépe, mýlí se.⁶⁶

3.1.1 Vzkříšení

Církev, v níž Boží milostí dosahujeme svatosti, bude dovršena teprve v nebeské slávě. Pak bude obnoven celý svět. S nadějí do budoucna dokonáváme dílo, které nám svěřil Otec ve světě, a pracujeme na své spáse. Církev má zatím podobu pomíjejícího světa, žije mezi tvorstvem, které dosud sténá, trpí bolest a čeká, až se Boží synové zjeví ve slávě. Dokud jsme v tomto těle, jsme jako vyhnanci v cizině, daleko od Pána. Utrpení tohoto času se nedá srovnat s budoucí slávou.⁶⁷

Tajemství Kristova vzkříšení je skutečná událost, spojená s historicky zajištěnými úkazy a dosvědčená učedníky.⁶⁸ Proto není možné Kristovo zmrtvýchvstání vysvětlovat mimo fyzický řád.⁶⁹

K otázce vzkříšení zaujímá Evelyn tento postoj: Vzkříšená nebudou naše těla uložena do hrobů. Vzkříšení Kristova reálného těla bylo nutné pro pochopení prvních křesťanů, kteří by nedokázali uvěřit, kdyby byl Kristus vzkříšen, ale jeho tělo by leželo v hrobě. Dále upozorňuje na to, že lidé nemohou věřit ve vzkříšení, pokud je nezažijí na zemi. Pokud nás někdo nevzkřísil takovým způsobem, že nás přivedl k novému životu, že proměnil nás i náš život, nemůžeme mluvit o vzkříšení. Způsob, jakým jsme někoho milovali, to je jediná věc, která z nás bude vzkříšena.⁷⁰

⁶⁶ Srov. 1.2.2.1 Lidský život a jeho cesta, s. 14.

⁶⁷ Srov. LG 48.

⁶⁸ Srov. KKC 639.

⁶⁹ Srov. KKC 643.

⁷⁰ Srov. 1.2.2.1 Lidský život a jeho cesta, s. 14.

3.1.2 Panenství

Křesťanské zjevení představuje dvojí povolání k lásce: manželství a panenství. Obě tyto povolání zažívají krizi. Přesto jsou obě situace neoddělitelné. Když není ve vážnosti manželství, nemůže existovat zasvěcené panenství ani celibát. Protože když se lidská sexualita nepovažuje za velkou hodnotu darovanou Stvořitelem, ztrácí její zřeknutí se pro Boha svůj význam.⁷¹

Podle Starého zákona muž který neměl ženu ani nebyl muž. Ježíš ale přichází a říká: „Jsou totiž lidé k manželství neschopní už od narození a jsou k manželství neschopní, které takovými udělali lidé, a jsou konečně takoví, kteří se manželství sami zřekli pro nebeské království. Kdo může pochopit, ať pochopí!“ (Mt 19,12) Tento výrok o nebeském království poukazuje na určité tajemství, které nemůže pochopit každý.

Kristus je středem křesťanského života a svazem s ním zaujímá první místo před svazky jinými. Sám Kristus některé vyzývá, aby ho následovali.⁷² Panenství pro nebeské království je rozvinutí křestní milosti.⁷³ Svátost manželství i panenství pochází od téhož Pána a on uděluje milost žít ve shodě s jeho vůlí v obou stavech.⁷⁴ Kristus neodňal žádostivost těla, ale dal nám prostředky, abychom ji umrtvovali. Pro duši, která chce být Kristovou snoubenkou je umrtvování nutné, jako v případě lásky naučit se jazyku milovaného.⁷⁵

Evely chápe panenství jako mravní, ne fyzické. Pannou se dívka nerodí, ale stává. Jsou podle něj dívky, které pannami nikdy nebyly. Dokonce poukazuje na známou větu o Panně Marii: Porodila, aniž ztratila slávu panenství. Jaká je to sláva pro matku být pannou? Pro dnešního člověka by bylo pochopitelnější, kdyby se Kristus narodil v normální rodině. Ale prvotní křesťané by v takovém případě nebyli schopni uznat jeho Božství.⁷⁶

⁷¹ Srov. PAPEŽSKÁ RADA PRO RODINU, *Pravda o lidské sexualitě a jejím významu*, s. 17.

⁷² Srov. KKC 1618.

⁷³ Srov. KKC 1619.

⁷⁴ Srov. KKC 1620.

⁷⁵ Srov. CANTALMESSA, R., *Panenství*, s. 49.

⁷⁶ Srov. 1.2.2.2 Panenství, s. 15.

3.2 Věrnost u Evelyho a v pohledu církve

„Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj.“ (Mt 19, 6) Toto zdůraznění manželského svazku se mohlo zdát neuskutečnitelné. Ježíš však nepřišel s neúnosným břemenem, avšak sám dává sílu a milost žít manželství v novém duchu Božího království. Jestliže manželé následují Krista, berou na sebe svůj kříž, budou moci lépe pochopit smysl manželství a žít je s Kristovou pomocí.⁷⁷ Rozvod je otevřená rána společnosti, rodiny, hlavně dětí. Rozvod je i morální ranou, ale každý má svou malou morálku, aby tímto skutkem neschopnosti hledat jiné řešení uchlácholil své svědomí. Slyšíme názory jako: Své druhé ženě nebudu nikdy nevěrný, ... Avšak nejvíce raněné je Boží srdce. Pro toho, kdo se o tomto nenaučí rozjímat je velice těžké mít sílu k návratu k milované bytosti a životu ve věrnosti.⁷⁸

Dějiny vedly k velkému pokroku v osobní svobodě. Pro ty, kdo s ní neumí zacházet to ale ještě nemusí znamenat krok k lepšímu.⁷⁹ Ve světě ovládaném sdělovacími prostředky jsou věřící vystavováni tlaku vytrácení smyslu základních hodnot. Roste počet rozvodů a následných nových soužití, trpění pouhého občanského sňatku, církevní sňatky bez živé víry, odmítání mravních norem pro uplatňování sexuality v manželství.⁸⁰ Proto je nutné si znovu uvědomit prvenství mravních hodnot a lépe pochopit konečný smysl života.⁸¹

„Uznané a dokonané manželství nemůže být rozloučeno žádnou lidskou mocí a ze žádného důvodu s výjimkou smrti.“⁸²

U Evelyho je už pojetí manželství v základu odlišné než v církevních dokumentech. Manželství, kde se lidé nebrali z opravdové lásky a s rozmyslem považuje téměř za neplatné a proto rozvod není problémem. Na druhou stranu obviňuje církve z uzavírání takových sňatků. Dokonce není ani proti tomu, aby mladí lidé uzavřeli prvně sňatek civilní, a když by se osvědčil, posvětila by jej církve.

⁷⁷ Srov. KKC 1615.

⁷⁸ Srov. MARIN, J., *Milovat znamená odpouštět*, s. 81-82.

⁷⁹ Srov. FC 6.

⁸⁰ Srov. FC 7.

⁸¹ Srov. FC 8.

⁸² CIC, kán. 1141.

Věrnost nevymezuje jako slib, že se manželé nikdy nerozvedou, ani slib, že si nikdy nebudou nevěrní. Věrnost je v jeho pojetí slib, že zůstanou navždy živí. Říká: Je lepší být živí s dalším partnerem než mrtví v současném vztahu. Ani děti nejsou odůvodněním zůstat ve vztahu, ve kterém jsem „mrtvý“, protože by jim mohlo být lépe ve vztahu, kde jsem „živý,“ i když s jiným partnerem.⁸³

3.3 Smysl laického kněžství v církvi a u Evelyho

Apoštolát laiků přímo vyvěrá z křesťanského povolání. Neustále rostoucí počet lidí, vědecký a technický pokrok i bližší vzájemné vztahy vyvolaly nové problémy, které potřebují být studovány a sledovány zkušenými laiky.⁸⁴

Pro stálé spojení s Kristem je nutná účast na liturgii. Ale ani při řádném plnění světských povinností v běžných životních podmínkách nesmí člověk oddělovat spojení s Kristem od svého života. Ani péče o rodinu, ani jiné světské záležitosti nesmí zůstat vně duchovního života.⁸⁵

Evely kritizuje „povinnou“ účast na liturgii, která je pod pohružkou hříchu. Tuto účast označuje za velký skutek z nízkých důvodů. Lidé by měli být vázáni svědomím, ne zákony a omezeními. Bůh nám nemůže nařídít, abychom ho pod strachem z trestu milovali. Problém je v tom, že lidé si už tolik zvykli na různé zákony, že ztratili citlivost svědomí. Pokud jim řekneme, že na mši chodit nemusí, že to nebude hřích, chodit na ni přestanou.

Za názornost eucharistie považuje rodinné stolování. Otec vydělal pro rodinu peníze a matka s láskou uvařila. Všichni usednou ke stolu a jedí z plodů této práce a lásky. Kde děti toto nezažijí, nemohou nikdy pochopit pravý význam eucharistie.⁸⁶ Při stolování se vede většina významných debat a rozhodování, ať už na úrovni státní či rodinné.

⁸³ Srov. 1.2.1 Věrnost, s. 10-13.

⁸⁴ Srov. AA 1.

⁸⁵ Srov. AA 4.

⁸⁶ Srov. 1.2.3 Smysl laického kněžství, s. 16-17.

3.4 Evelyho pojetí manželské spirituality a nauka církve

Při volbě životního stavu má každý člověk svobodu vybrat si, zda se chce řídit buď radou Ježíše o panenství, či vzít na sebe závazky manželské. Nikdo nemůže odnímat přirozené právo na manželství a omezovat hlavní účel manželství, stanovený Boží autoritou: Plod'te a množte se.⁸⁷

Boží slovo vybízí snoubence a manžele, aby živilí své zasnoubení čistou láskou. Je to láska svrchovaně lidská, neboť vede od jedné osoby ke druhé, a proto zahrnuje dobro člověka. Je tedy schopna dodat tělesným i duševním projevům zvláštní důstojnost. Taková láska, spojující lidské s božským, přivádí manžele k svobodnému vzájemnému darování. Daleko tedy převyšuje pouhou sobeckou erotickou přitažlivost, která rychle vyprchává.⁸⁸

3.4.1 Požadavky manželů

Podle Božího plánu je manželská instituce a manželská láska určena k plození a výchově dětí, v tom je její naplnění.⁸⁹ Rodina své poslání nachází v plánu Boha Stvořitele a Vykupitele. Je tedy pro rodinu nutné vrátit se k Božímu stvořitelskému úkolu. A protože rodina je podle Božího plánu založena jako důvěrné společenství života a lásky, má za úkol toto plnit. Podstata a úkol rodiny jsou určovány láskou. Proto má rodina poslání střežit lásku, zjevovat ji a sdělovat jako živý projev na účasti lásky Boží.⁹⁰ Velmi vážně musíme také uvažovat o společném dobru. Někoho milovat znamená chtít jeho dobro a přičiňovat se o ně.⁹¹ Manželská láska zahrnuje všechny stránky osoby. Týká se jak těla a pudů, tak citů, smyslů. Je hluboce zaměřena na osobní jednotu. Jedna duše, jedno tělo. Vyžaduje nerozlučitelnost, věrnost a otevřenost pro plození.⁹²

⁸⁷ Srov. RN 9.

⁸⁸ Srov. GS 49.

⁸⁹ Srov. FC 14.

⁹⁰ Srov. FC 17.

⁹¹ Srov. CIV 7.

⁹² Srov. KKC 1643-1644.

Naproti tomu Evely nepovažuje děti za prostředek ani cíl manželství. Také se kladně staví k nerozlučitelnosti v případech, že už spolu manželé nejsou živí. Nejdůležitější pro něj je komunikace mezi manžely. Nebrání se dokonce ani případným hádkám, které nás posouvají dál z místa, ve kterém se nacházíme. Manželé spolu mají pořád tak trochu flirtovat, tvořit, objevovat, protože, to co zabíjí manželství, nejsou hádky, jak se někdo plete, ba dokonce ani nevěra, ale rutina a nekomunikace.

Když už nás druhý neposlouchá, když se o nás nesnaží bojovat, když s námi netvoří, neplánuje budoucnost. Není nic horšího, když vedle nás druhý jenom žije. Vedle nás, ne s námi. Když už nic neříká, aby náhodou nedošlo k hádce, nebo jen z lenosti. Když už se na nic neptá, protože si myslí, že o druhém všechno ví. Kdykoli podlehneme rutině a myslíme si, že už druhého známe, v tu chvíli jsme ho zabili jeho osobnost, nedali mu šanci růst a rozvíjet se.

3.4.2 Kdy vstoupit do manželství

Žena může být darem od Boha, korunou pro manžela, ale může být i léčkou, okovy. Proto se musí každý rozhodnout, zda hledá partnera, který je darem od Boha, nebo zdrojem žádostivosti.⁹³

Proto člověk opustí otce i matku. Nemůže být opravdového manželství, dokud snoubenec či snoubenka opravdu neopustí své rodiče. Manželství se tedy týká i druhých, nejen dvou lidí, kteří se berou. Matka s otcem tu zastupují rodinu, ta je částí národa a státu. Proto manželství není nikdy soukromá záležitost. A neexistuje nic jako tajné manželství.⁹⁴

Pastýři duší jsou povinni poskytovat křesťanům pomoc osobní přípravou na uzavření manželství, v níž se snoubenci připraví na úkoly a posvátnost nového stavu.⁹⁵

Evely přikládá přípravě na manželství také velký význam. Mluví dokonce o třech rocích zasnoubení před uzavřením sňatku. Až když si lidé řeknou, že lásku ztrácí, mají šanci se doopravdy začít milovat, už nebudou milovat své potěšení, ale bytost toho druhého. Až když si řeknou, má sice ošklivou povahu, ale přesto ji mám rád, to je

⁹³ Srov. FRYDRYCHOVÁ, M., *Křesťanská rodinná výchova*, s. 55.

⁹⁴ Srov. TROBISCH, W., *Dva středy – však jeden kruh*, s. 19.

⁹⁵ Srov. CIC, kán. 1063.

teprve pravá láska. Milujeme až ve chvíli když máme pocit, že ten druhý proměnil náš život, že nás vzkřísil, že nás zná lépe, než se známe sami. Kristus věnoval posvěcení jednoho společenství 3 roky, proto je příprava na manželství takto důležitá. Protože čas je riziko a jen pravá láska dokáže toto riziko překonat.⁹⁶

3.4.3 Sexuální styky před sňatkem

Církevní stanovisko je zřejmé: platí 6. přikázání – „Nesesmilníš“ (Ex 20,14; Dt 5,18). Pohlavnost ovlivňuje všechny stránky lidské osoby. Týká se citů, schopnosti milovat a plodit a všeobecně způsobilosti navázat vztahy. Muž i žena musí přijmout svou pohlavnost a vzájemně doplňovat tělesné, mravní a duchovní odlišení. Každé z obou pohlaví má stejnou důstojnost. Církevní tradice se dívá na šesté přikázání jako na souhrn celkové lidské sexuality. Čistá osoba uchovává všechny síly života, které jsou v ní, nedotčené. Tím si zachovává integritu osoby. Člověk se musí naučit ovládat se. Buď poručí svým vášním a dosáhne pokoje, nebo se jimi dá zotročit. Čistota je mravní ctnost, je Božím darem a ovocem Ducha.⁹⁷

Člověk je schopen vyššího druhu lásky, než je smyslnost. Smyslnost vidí svůj objekt pouze jako prostředek k uspokojování vlastních choutek. Člověk je spíš schopen přátelství, sebedarování, velkorysosti. Přeje si dobro pro druhého.⁹⁸

Pro Evelynho není velkým prohřeškem, když dva lidé, kteří se vzájemně a upřímně poznávají, někdy „uklouznou“, co se týče pohlavního styku. Na jednu stranu mluví o tom, že v manželství je více prostitute než mimo něj: Co je horší, spát v manželství s mužem kterého nemiluji, nebo mimo manželství s mužem, kterého miluji? Na druhou stranu před pohlavním stykem mimo manželství obecně varuje. Převážně z toho důvodu, že muž, který si navykl spát se ženou už před svatbou, nemusí mít zábrany i po svatbě spát s jinými ženami. Protože tento styk pro něj nebude ničím výjimečným, nebude něčím, na co mají výhradní právo jen manželé.⁹⁹

⁹⁶ Srov. 1.2.4.4 Doba vstupu do manželství, s. 18-19.

⁹⁷ Srov. KKC 2332-2345.

⁹⁸ Srov. PAPEŽSKÁ RADA PRO RODINU, *Pravda o lidské sexualitě a jejím významu*, s. 6.

⁹⁹ Srov. 1.2.4.5 Sexuální styky před sňatkem, s. 19-20.

3.4.4 Lidská plodnost

„Svou přirozenou povahou jsou manželství a manželská láska zaměřeny k plození a výchově dětí, což je vrchol a koruna manželské lásky.“¹⁰⁰ Nesou si prvořadé právo a povinnost děti vychovávat.¹⁰¹

Plodnost manželské lásky se neomezuje jenom na plození dětí, ale obohacuje plody mravního, duchovního a nadpřirozeného života.¹⁰² Odmítání plodnosti zbavuje manželský život zvláště nejvzácnějšího daru přijetí dítěte.

Lidský život je opravdový dar. Je to vzácný dar od Boha. Malé dítě se stále ptá na otázku mámi a tati, jak jsem se narodil, kde jsem se tu vzal.

Moderní doba se snaží stále vylepšovat své dosavadní metody z oboru biologie a lékařství v oblasti lidského života. Tyto dva obory se nás stále více dotýkají, vždyť oni nám pomáhají, když se ještě plod v matčině lůně vyvíjí, stále se kontroluje, zda je vše v pořádku a matka i dítě není v ohrožení života.

Jelikož život není výsledkem náhody, ale je Božím darem, jsou všechny zásahy do jeho vývoje, a to i v těch nejranějších stádiích k užítku jen tehdy, jsou-li v souladu se záměry Stvořitele. Věda a technika jsou cennými zdroji, ale musí být postaveny do služeb člověka a sloužit pro obecné blaho. Pořád musíme mít na paměti, že je-li něco technicky možné, nemusí to být samo sebou morálně přípustné.

Je důležité si uvědomit, že lidský plod je již od prvního okamžiku své existence chápán jako jediný tělesný a duchovní celek, jako lidská bytost. Proto je velmi snadné odpovědět si na otázku ohledně potratů.¹⁰³

Evely se otázky lidské plodnosti dotýká jen krátce. Navrhuje, aby církve příliš nezasahovala do konkrétních technických a biologických otázek, které se v dnešní době velmi rychle mění, ale zaujala takové morální stanovisko, které by bylo platné a neměnné.¹⁰⁴

¹⁰⁰ GS 48.

¹⁰¹ Srov. FC 36.

¹⁰² Srov. FC 28.

¹⁰³ Srov. RATZINGER, J., *Donum vitae*, s. 5-15.

¹⁰⁴ Srov. 1.2.4.5 Sexuální styky před sňatkem, s. 19-20.

Závěr

První kapitola prokázala, že stěžejní částí Evelyho knihy jsou pasáže zaměřené na věrnost, smysl lidského života, smysl laického kněžství a manželskou spiritualitu. Frekvence výskytu těchto motivů i forma jejich zpracování jejich důležitost jen potvrzují. Přesahy těchto tematických okruhů připouštějí prolínání motivů, které Evely mistrně dokázal využít pro navedení k novosti a obdivuhodné svěžesti křesťanského učení.

Ve druhé kapitole se na konturách vývoje instituce manželství v dějinách vytvořil předpoklad pro hlubší porozumění současné praxi církve ve vztahu k manželství. Profil současného chápání katolického manželství je bezpečně zakotven v poselství knih Starého zákona, jak to dosvědčují interpretace obrazu Adamova žebra, dědičného hříchu, pohled na manželství v knize Píseň písní a směrnice vložená do šestého přikázání. Novozákonní konotace a fakta z následného vývoje precizují konkrétní situace v životě křesťanů povolaných k manželství, včetně přesahu ke sňatkům křesťanů a nevěřících, rozluce a zneužití sexuality.

Ve třetí kapitole se podařilo Evelyho pohled na témata představená v první kapitole srovnat s církevními dokumenty a renomovanými církevními autory. Objevila se konfliktnost názorů Evelyho, ale současně se v mnoha případech díky hlubšímu pochopení problematiky podařilo dospět k ucelenému úsudku a Evelyho myšlenky vkomponovat do souladu s naukou církve. Tyto případy potvrzují, že Louis Evely zastával názory Římskokatolické církve, a svým neobvyklým a provokativním stylem se jen snažil, aby se běžný katolík zamyslel nad svým způsobem života a sám si utvářel mínění v rámci katolického smýšlení. Bohužel se však také prokázalo, že ne všechny jeho myšlenky jsou s naukou církve plně slučitelné.

Faktem zůstává, že Evely je velice čtivý a inspirativní autor, avšak jeho dílo naplní svou funkci jen tehdy, pokud se dostane do rukou lidem, kteří dobře znají postoje katolické církve k daným tématům, a tudíž dovedou pochopit Evelyho určitou hyperbolu. V opačném případě by čtenáři mohli být uvedeni do zmatku a pokušení převracet ucelená církevní stanoviska. Dá se tedy konstatovat, že stanovený cíl diplomové práce se podařilo naplnit.

Bibliografie

- AMBROS, Pavel. *Teologicky milovat církev*. 1. vyd. Velehrad: Refugium Velehrad-Roma, 2003. 459 s. ISBN 80-86715-11-6.
- AUGUSTIN, Josef. *Celibát*. 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl., 2000. 212 s. ISBN 80-7192-469-5.
- Bible : Písmo svaté Starého a Nového zákona*. Ekumen. překlad. 5. vyd. Praha: Česká biblická společnost, 1991. 1150 s.
- CANTALMESSA, Raniero. *Panenství*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl., 1993. 63 s. ISBN 80-85527-27-8.
- ČESKÁ BISKUPSKÁ KONFERENCE. *Příprava na svátost manželství: dokument z 13. května 1996*. 1. vyd. Praha: Zvon, 2001. 45 s.
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Sňatečnost* [online]. 2010 [cit. 2011-10-25]. Dostupné z: WWW: <<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/snatecnost>>.
- DENZLER, Georg. *Dějiny celibátu*. 1.vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2000. 178 s. ISBN 80-85959-61-5.
- DENZLER, Georg. *Zakázaná slast*. 3. vyd. Brno: CDK, 1999. 248 s. ISBN 80-85959-48-8.
- Dokumenty II. vatikánského koncilu*. 1. vyd. Praha: Zvon, 1995. 605 s. ISBN 80-71113-089-3.
- DOLISTA, Josef. *Naděje vložená do manželství*. 1. vyd. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1994. 222 s.
- DOLISTA, Josef. *O podstatě kněžské služby*. 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl., 1998. 95 s. ISBN 80-7192-016-9.
- EVELY, Louis. *Láska a manželství*. 1. vyd. Ústí nad Orlicí: Grantis, 2000. 157 s. ISBN 80-902400-4-6.
- FRYDRYCHOVÁ, Marie. *Křesťanská rodinná výchova*. 1. vyd. Brno: Nová naděje, 1992. 118 s.
- JAN PAVEL II. *Familiaris consortio: apoštolská adhortace o úkolech křesťanské rodiny v současném světě z 22. listopadu 1981*. 1. vyd. Praha: Zvon, 1992. 101 s. ISBN 80-7113-067-2.

- JAN PAVEL II. *Salvifici doloris: apoštolský list o křesťanském smyslu utrpení z 11. února 1984*. 1. vyd. Praha: Zvon, 1995. 50 s. ISBN 80-7113-151-2.
- JAN PAVEL II. *Teologie těla*. 2. vyd. Praha: Paulínky, 2006. 592 s. ISBN 80-86025-99-3.
- KASPER, Walter. *Teologie křesťanského manželství*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1997. 91 s. ISBN80-85959-28-3.
- KAŠNÝ, Jan. *Manželství v západní tradici*, 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2006. 103 s. ISBN 80-7040-921-5.
- Katechismus katolické církve*. 1. vyd. Praha: Zvon, 1995. 761 s. 80-7113-132-6.
- Kodex kanonického práva*. 1. vyd. Praha: Zvon, 1994. 816 s. ISBN: 80-7113-082-6.
- Louis Evely* [online]. 2011 [cit. 2011-10-25]. Wikipedia. Dostupné z: WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Louis_Evely>.
- MARIN, Jaques. *Milovat znamená odpouštět*. 1. vyd. Brno: Cesta, 1996. 238 s. ISBN 80-85319-54-3.
- PAVEL VI. *Sacerdotalis caelibatus: encyklika o kněžském celibátu z 24. června 1967*. Pracovní vyd. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2000. 44 s.
- KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY. *Donum vitae: Dar života*. 1. vyd. Šlapanice: Sdružení pro ochranu života nenarozených, 1996. 43 s.
- RAHNER, Karl, a VORGRIMLER, Heinrich. *Teologický slovník*. 1. vyd. Praha: Vyšehrad, 2009. 496 s. ISBN 978-80-7021-934-8.
- RATZINGER, Josef. *Církev jako společenství*. 1. vyd. Praha: Zvon, 1994. 113 s. ISBN 80-7113-102-4.
- RUPNIK, Marko Ivan. *Adam a jeho žebro*. 1. vyd. Velehrad: Refugium Velehrad-Roma, 2004. 77 s. ISBN 80-86715-20-5.
- Sociální encykliky*. 1. vyd. Praha: Zvon, 1996. 507 s. ISBN: 80-7113-154-7.
- Svatební obřady*. 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl., 2007. 135 s. ISBN 978-80-7192-987-1.
- TENACE, Michaelina. *Úvod do myšlení Vladimíra Solovjova*. 1. vyd. Olomouc: Centrum Aletti, 2000. 241 s. ISBN 80-86045-55-2.
- TROBISCH, Walter. *Dva středy – však jeden kruh*. Hradec Králové: Signum Unitatis, 1990. 155 s. ISBN 80-90161-44-8.

Seznam použitých symbolů a zkratk

AA	Apostolicam actuositatem
CIC	Codex iuris canonici
CIV	Caritas in veritate
FC	Familiaris consortio
GS	Gaudium et spes
KKC	Katechismus katolické církve
LG	Lumen gentium
RN	Rerum novarum

Zkratky biblických knih převzaty z českého ekumenického překladu Písma svatého.

Seznam příloh

Příl. 1: Fotografie Louise Evelyho z roku 1973.....	50
Příl. 2: Píseň písni	52
Příl. 3: Ketuba – židovská svatební smlouva.....	58

Přílohy

Příl. 1: Fotografie Louise Evelyho z roku 1973



Příl. 2: Píseň písní

1 ¹Nejkrásnější z Písní Šalamounových.¹⁰⁵

²Kež políbí mě polibkem svých úst! Vždyť lepší je tvé laskání než víno.

³Příjemně voní tvé oleje, nejčistší olej- tvé jméno. Proto tě dívky milují.

⁴Táhni mne za sebou! Dáme se v běh. Král uvedl mě do svých komnat. Budeme jásat, radovat se z tebe, připomínat tvé laskání opojnější než víno. Právem tě všichni milují.

⁵Černá jsem, a přece půvabná, jeruzalémské dcery, jak stany Kedarců, jako stanové houně Šalamounovy.

⁶Nehleďte na mne, že jsem dočerna opálená, že mě tak ožehlo slunce. To synové mé matky se proti mně rozohnili: uložili mi vinice hlídat, neuhlídala jsem však vinici vlastní.

⁷Pověz mi ty, kterého tolik miluji, kde budeš pást, kde necháš odpočívat stáda za poledne! Proč musím být jako zahalená poběhlice při stádech tvých druhů?

⁸„Jestliže to sama nevíš, nejkrásnější z žen, vyjdi po šlépějích stád, a kůzlátka pas u pastýřských kolib.“

⁹Ke klisně vozu faraónova jsem tě připodobnil, má přítelkyně.

¹⁰Půvabné jsou tvé tváře přívěsky ozdobené, tvé hrdlo ovinuté šňůrou perel.

¹¹Přívěsky zlaté ti uděláme, poseté stříbrem.

¹²Pokud je při stole král, vydává nard můj svou vůni.

¹³Voničkou myrhy je pro mne můj milý, spočívá na mých prsou.

¹⁴Hroznem henny je pro mne můj milý v éngedských vinicích.

¹⁵Jak jsi krásná, přítelkyně moje, jak jsi krásná, oči tvé jsou holubice.

¹⁶Jak jsi krásný můj, můj milý, jsi líbezný! A naše lůžko samá zeleň.

¹⁷Trámoví našeho domu je z cedrů, deštění cypřišové.

2 ¹Jsem kvítek šáronský, lilie v dolinách.

²Jako lilie mezi trnám, tak má přítelkyně mezi dcerami.

³Jako jabloň mezi lesními stromy, tak můj milý mezi syny. Usedla jsem žádostivě v jeho stínu, jeho ovoce mi sládne na rtech.

⁴On mě uvedl do domu vína, jeho prapor nade mnou je láska.

⁵Občerstvěte mě koláči hroznovými, osvěžte mě jablky, neboť jsem nemocna láskou.

¹⁰⁵ Cit. podle ekumenické vydání *Bible*, s. 620-625.

⁶Jeho levice je pod mou hlavou, jeho pravice mě objímá.

⁷Zapřísahám vás, jeruzalémské dcery, při gazelách a při polních laních: nebud'te a nezburcujte lásku, dokud nebude chtít sama.

⁸Hlas mého milého! Hle, právě přichází, hory přeskakuje, přenáší se přes pahorky.

⁹Gazele se podobá můj milý nebo kolouškovi. Hle, právě stojí za naší zídrou, nahlíží do oken, dívá se mřížovím.

¹⁰Můj milý se ozval, řekl mi: „Vstaň, má přítelkyně, krásko má, a pojd'!

¹¹Hle, zima pominula, lijavce přešly, jsou tytam.

¹²Po zemi se objevují květy, nadešel čas prožít révu, hlas hrdličky je slyšet v naší zemi.

¹³Fíkovník nasadil první plody, voní kvítky vinné révy. Vstaň, má přítelkyně, krásko má, a pojd'!

¹⁴Holubičko moje v rozsedlinách skály, v úkrytu nad strží, dopřej mi zahlédnout tvou tvář, dovol mi hlas tvůj slyšet. Jak lahodný je tvůj hlas! Jak půvabnou máš tvář!

¹⁵„Lišky nám schyťte, lištičky malé, plenící vinice, vinice naše, když kvetou!“

¹⁶Můj milý je můj a já jsem jeho, on pase v liliích.

¹⁷Než zavane den a stíny se dají v běh, příběhni, milý můj, podoben gazele či kolouškovi na Béterských horách.

3 ¹Noc co noc hledala jsem na svém lůžku toho, kterého tolik miluji. Hledala jsem ho, a nenalezla.

²Teď vstanu a obejdu město, ulice, náměstí, vyhledám toho, kterého tolik miluji. Hledala jsem ho, a nenalezla.

³Našli mě strážci obcházející město: „Toho, kterého tolik miluji, jste tu neviděli?“

⁴Potom, jen co jsem od nich odešla, hned jsem našla toho, kterého tolik miluji. Uchopila jsem ho a už ho nepustím, dokud ho nepřivedu do domu své matky, do pokojíku té, jež mě počala.

⁵Zapřísahám vás, jeruzalémské dcery, při gazelách a při polních laních: nebud'te a nezburcujte lásku, dokud nebude chtít sama.

⁶„Kdo je ta, jež vystupuje z pouště jako sloup dýmu, ovanuta vůní kadidlovou z myrhy a z nejjemnějšího koření kupeckého?“

⁷Hle, jeho lože- lože Šalamouna, šedesát bohatýrů okolo stojí, bohatýrů z Izraele.

⁸Všichni drží v rukou meče, vycvičení k boji, každý po boku má meč proti nočnímu děsu.

⁹Nosítka král si zhotovil, král Šalamoun, ze stromů libanonských.

¹⁰Sloupky k nim zhotovil stříbrné, opěradlo zlaté, sedadlo purpurové. Vnitřek je obložen láskou jeruzalémských dcer.

¹¹Vyjděte jen a pohleďte, sijónské dcery, na krále Šalamouna, na korunu, jíž ho korunovala jeho matka v den jeho svatby, v den, kdy jeho srdce naplnila radost.

4 ¹Jak jsi krásná, přítelkyně moje, jak jsi krásná, oči tvé jsou holubice pod závojem, vlasy tvé jsou jako stáda koz, které se hrnou z hory Gileádu.

²Zuby tvé jsou jako stádo ovcí před stříháním, jež z brodiště vystupují, a každá z nich vrhne po dvou, žádná z nich neplodná nezůstane.

³Jako karmínová šňůrka jsou tvé rty, ústa tvá půvabu plná. Jako rozpuklé granátové jablko jsou tvoje skráně pod závojem.

⁴Tvé hrdlo je jak Davodova věž z vrstev kamene zbudovaná, tisíc na ní zavěšeno štítů, samých pavéz bohatýrů.

⁵Dva prsy tvé jsou jak dva koloušci, dvojčátka gazelí, která se v liliích pasou.

⁶Než zavane den a stíny se dají v běh, vydám se k myrhové dvoře, k pahorku kadidlovému.

⁷Celá jsi krásná, přítelkyně moje, poskvrny na tobě není.

⁸Se mnou z Libanónu, nevěsto má, se mnou z Libanónu půjdeš. Rozhlédneš se z vrcholu Amány, z vrcholu Seníru a Chermónu, ze lvích doupat, z hor leopardů.

⁹Učarovala jsi mi, sestro má, nevěsto, učarovala jsi mi jediným pohledem svých očí, jediným článkem svého náhrdelníku.

¹⁰Oč krásnější je tvé laskání, sestro má, nevěsto, oč lepší je tvé laskání než víno. Vůně tvých olejů nad všechny balzámy.

¹¹Ze rtů ti kane strdí, má nevěsto, pod tvým jazykem je med a mléko, a vůně tvých šatů je jak vůně Libanónu.

¹²Zahrada uzavřená jsi, sestro má, nevěsto, uzavřený val, zapečetěný pramen.

¹³Vydáváš vůni jako sad s jablky granátovými, s výtečným ovocem, hennou i nardem, s nardem a šafránem, puškvorcem, skořicí, se vším kadidlovým stromovím, myrhou a aloe, se všemi balzámy nejlepšími.

¹⁴Jsi pramen zahradní, studna vody živé, bystřina z Libanónu.

¹⁵Probud' se, vánku severní, přijď, vánku jižní, ať voní moje zahrádka, ať její balzámy proudí jako bystřiny, ať přijde do své zahrady můj milý a jí výtečné ovoce její.

5 ¹Do zahrady jsem přišel, sestro má, nevěsto, sbíral jsem svou myrhu a svůj balzám, z plástve jsem jedl svůj med, pil víno své a mléko. Jezte, přátelé, a pijte, opájejte se laskáním.

²Spím, ale srdce mé bdí. Slyš, můj milý klepe: „Otevři mi, sestro má, přítelkyně má, holubice má, má bezúhonná, vždyť mám hlavu plnou rosy, v kadeřích krůpěje noční.“

³„Svékla jsem šaty, mám je zas oblékat? Umyla jsem si nohy, mám si je zašpinit?“

⁴Můj milý prostrčil otvorem ruku a celé mé nitro se zachvělo před ním.

⁵Vstala jsem otevřít milému svému. Z rukou mi kanula myrha, myrha stékala z mých prstů na rukojet' zástrčky.

⁶Než jsem však milému otevřela, můj milý odbočil jinam. Život ze mne prchal, když ke mně mluvil. Hledala jsem ho, a nenalezla, volala jsem ho, a neodpověděl mi.

⁷Našli mě strážci obcházející město, zbili mě, zranili mě, přehoz mi strhli strážci hradeb.

⁸Zapřísahám vás, jeruzalémské dcery, jestliže najdete mého milého, co mu sdělíte? Že jsem nemocna láskou.

⁹Jaký je tvůj milý, že je nad Miláčka, ty nejkrásnější z žen? Jaký je tvůj milý, že je nad Miláčka, že nás tak zapřísaháš?

¹⁰Můj milý je běloskvoucí i červený, významnější nad tisíce jiných.

¹¹Jeho hlava je třpytivé zlato ryzí, jeho kadeře jsou trsy palmových plodů, černé jako havran.

¹²Jeho oči jsou jako holubi nad potůčky vod, v mléce se koupou, podobné vsazených drahokamům.

¹³Jeho líce jsou balzámový záhon, schránky kořených vůní, jeho rty jsou lilie, z nichž kane tekutá myrha.

¹⁴Jeho ruce jsou válce zlaté taršíšem posázené, jeho břicho je mistrné dílo ze slonoviny safíry vykládané.

¹⁵Jeho stehna jsou sloupy z bílého mramoru, spočívající na patkách z ryzího zlata. Vzhled má jak Libanón, je ztepilý jak cedr.

¹⁶Patro jeho úst je přesladké, on sám je přežádoucí skvost. Takový je milý můj, takový je můj přítel, jeruzalémské dcery.

6 ¹Kam odešel tvůj milý, ty nejkrásnější z žen? Kam se obrátil tvůj milý? Budeme ho s tebou hledat.

²Můj milý sestoupil do své zahrady k záhonům balzámovým, aby v zahradách pásl a trhal lilie.

³Já jsem svého milého a milý je můj, on pase v liliích.

⁴Krásná jsi, přítelkyně má, jak Tirsa, půvabná jak Jeruzalém, strašná jako vojsko pod praporci.

⁵Odvrát' ode mne své oči, vždyť mě uhranuly! Vlasy tvé jsou jako stáda koz, které se hrnou z Gileádu.

⁶Zuby tvé jsou jako stádo březích ovcí, jež z brodiště vystupují a každá z nich vrhne po dvou, žádná z nich neplodná nezůstane.

⁷Jak rozpuklé granátové jablko jsou tvoje skráně pod závojem.

⁸Byť tu bylo šedesát královen a osmdesát ženin a dívek bez počtu,

⁹ona jediná je holubice moje, moje bezúhonná, jedinečná ze své matky, přečistá z té, jež ji porodila. Spatřily ji dcery, blahoslavily ji, královny i ženiny jí vzdaly chválu.

¹⁰„Kdo je ta, jež jak Jitřenka shlíží, krásná jako Luna, čistá jako žhnoucí Slunce, strašná jako vojsko pod praporci.“

¹¹Sestoupil jsem do zahrady ořechové podívat se na poupátka do údolí, podívat se, zda už pučí vinná réva, zda rozkvetly granátové stromy.

¹²Sám nevím, jak jsem se dostal do Amínádíbových vozů.

7¹ „Obrat' se, obrat' se, Šulamítko, obrat' se, obrat' se, chceme tě vidět.“ Co na Šulamítce vidíte? Že tančí táborový tanec!

²Jak krásné jsou tvé nohy v opánkách, knížecí dcero! Křivky tvých boků jsou jako náhrdelníky, dílo umělcových rukou.

³Tvůj pupek je pěkně vykroužená mísa, kež nechybí v ní vonné víno! Tvé břicho je stoh pšeničný, obrostlý liliemi.

⁴Dva prsy tvé jsou jako koloušci, dvojčátka gazelí.

⁵Tvé hrdlo je jak věž ze slonoviny, tvé oči- rybníky v Chešbónu u brány Batrabímské. Tvůj nos je jak libanónská věž, zkoumavě hledící k Damašku.

⁶Tvá hlava se tyčí jako Karmel, vrkoče tvé hlavy jsou jak purpur. Král je těmi kadeřemi spoután.

⁷Jak krásná, jak líbezná jsi, lásko, při hrách milostných!

⁸Postavou se podobáš palmě a svými prsty hroznům datlí.

⁹Řekl jsem: „Vystoupím na palmu, abych se zmocnil plodů.“ Tvé prsy ať jsou hrozný révovými, dech tvého chřípí ať jablky voní,

¹⁰ patro tvých úst ať je jako nejlepší víno. Jedině pro mého milého stéká, plyne i ve spánku ze rtů.

¹¹Já jsem svého milého, od dychtí jen po mně.

¹²Pojď, můj milý, vyjděme na pole, přenocujeme v keřích henny.

¹³Časně zrána půjdeme do vinic, pohledíme, zda pučí vinná réva, zda její květ se rozvil, zda rozkvetly granátové stromy. Tam tě zahrnu laskáním.

¹⁴Voní jablíčka lásky a všechny výtečné plody nad našimi dveřmi, nové i staré. Schovala jsem je pro tebe, můj milý.

8 ¹Kež bys byl jako můj bratr, který sál z prsů mé matky! Až bych tě našla někde venku, políbila bych tě a nikdo by mnou pohrdat nesměl.

²Odvedla bych si tě, uvedla tě do domu své matky a tam bys mě poučoval. Dala bych ti pít kořenné víno, šťávu ze svých granátových jablek.

³Jeho levice je pod mou hlavou, jeho pravice mě objímá.

⁴Zapřísahám vás, jeruzalémské dcery, při gazelách a při polních laních: nebud'te a nezburcujte lásku, dokud nebude chtít sama.

⁵Kdo je ta, jež vystupuje z pouště, opřen o svého milého? Zburcovala jsem tě pod jabloní, kde tě počala tvá matka, kde tě počala ta, jež tě porodila.

⁶Polož si mě na srdce jako pečeť, jako pečeť na své rámě. Vždyť silná jako smrt je láska, neúprosná jako hrob žárlivosti lásky. Žár její- žár ohně, plamen Hospodinův.

⁷Lásku neuhasí ani velké vody a řeky ji nezaplaví. Kdyby za lásku chtěl někdo dávat všechno jmění svého domu, sklídl by jen pohrdání.

⁸„Maličkou máme sestru, prsy ještě nemá. Co s tou sestrou uděláme v den, kdy o ni přijdou smlouvat?

⁹Jestliže je hradbou, stříbrné cimbuří na ní postavíme, jestliže je dveřmi, zahradíme je cedrovou deskou.“

¹⁰„Já jsem hradba, mé prsy jsou jako věže.“ Tehdy stala jsem se v jeho očích tou, která nalézá pokoj.

¹¹Vinici měl Šalamoun v Baal-hamónu, svěřil tu vinici hlídačům; za její ovoce každý mu přinést musí tisíc šekelů stříbra.

¹²„Má vinice patří mně, jen mě samotnému. Měj si ten tisíc, Šalamoune, a dvě stě pro ty, kdo hlídají ovoce její.

¹³Ty, která prodléváš v zahradách, kde druhové sledují hlas tvůj, ozvi se mi!“

¹⁴„Uprchni, milý můj, podoben gazele či kolouškovi na balzámových horách.“

Příl. 3: Ketuba – židovská svatěbní smlouva



Anotace

Název diplomové práce: Láska a manželství v díle Louise Evelyho

Jméno a příjmení: Petra Šamšulová

Katedra: Katedra pastorální a spirituální teologie CMTF UP v Olomouci

Obor: Křesťanská výchova

Vedoucí práce: PhDr. ThLic. Ing. Jaroslav Filka

Počet stran: 60

Počet příloh: 3

Rok obhajoby: 2012

Abstrakt

Diplomová práce nazvaná *Pohled na lásku a manželství v díle Louise Evelyho* pojednává o tom, jak důležitá je rodina a manželský svazek, který patří do společnosti a má nezastupitelnou hodnotu. Cílem práce je poukázat na místa Evelyho knihy, kde dochází ke konfliktní situaci, a to z pohledu nauky církve. K dosažení cíle práce jsem použila metodu pomocí analýzy Evelyho knihy a názory samotné jsem se snažila porovnat s naukou církve. Tomuto přehledu je věnovaný celý obsah mé diplomové práce, přesněji teoretická část, která vychází především ze studia Evelyho knihy a ze stejně orientované odborné literatury.

Klíčová slova: Louis Evely, láska, manželství, věnost, všeobecné kněžství, panenství, svatba manželská spiritualita

Abstract

In my thesis *View of Love and Marriage in the Work of Louis Evely* I discuss the importance of family and matrimony, both of which are irreplaceable parts of our society. The main goal of my thesis is to point out places in Evely's book where conflicts with the view of the Church doctrine are. In order to achieve the objective of my work I tried to interpret Evely's book and compare its ideas with the doctrine of the Church. The whole of my thesis (or rather its theoretical part) focuses on this overview which is based on my study of Evely's book and other similarly oriented literature.

Key words: Louis Evely, love, marriage, fidelity, universal priesthood, virginity, wedding, conjugal spirituality

